

Seurattu SDK 46/2024 saakka.

23.6.2005/503

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

Katso tekijänoikeudellinen huomautus [käyttöehdoissa](#).

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 § (13.7.2018/572)

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on järjestää liikennejärjestelmäsuunnittelu siten, että siinä sovitetaan yhteen valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet ja luodaan edellytykset toimivalle liikennejärjestelmälle ja sen kehittämiseksi.

Lain tarkoituksena on myös ylläpitää ja kehittää liikkumis- ja kuljetustarpeiden vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehitystä edistäviä maantieyhteyksiä osana liikennejärjestelmää sekä varmistaa maantieverkon valtakunnallinen yhtenäisyys ja palvelutaso. Lain tarkoituksena on lisäksi turvata osallistumismahdollisuudet valtion omistamien maanteiden suunnitteluun toteuttamalla ja edistämällä hyvää hallintoa ja oikeusturvaa maanteitä koskevissa asioissa.

2 § (13.7.2018/572)

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kulkutavat kattavasta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta.

Tässä laissa säädetään myös «maanteistä» ja niiden palvelutasosta ja tienpidosta sekä valtiolle ja muille viranomaisille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta.

3 § (23.11.2018/980)

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *liikennejärjestelmällä* kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen palveluista annetussa laissa ([320/2017](#)), tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *tienpidolla* maantien suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa;

3) *rakentamisella* uuden tien tekemistä ja tien parantamista;

4) *kunnossapidolla* tien hoitoa ja korjausta;

5) *tienpitäjällä* Väylävirastoa.

4 § (3.2.2023/139)

Maantiet

Maantie on valtion omistama tai tieoikeudella hallinnoima tie, joka on luovutettu yleiseen liikenteeseen ja on Väyläviraston hallinnassa. Liikenteellisen merkityksensä mukaan maantiet ovat valtateitä, kantateitä, seututeitä tai yhdysteitä.

Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakuntien liikennettä. Seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin. Muut maantiet ovat yhdysteitä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millä perustein maantiet luokitellaan valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin.

Valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon kuuluvat maantiet yhdistävät valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat keskuksat ja solmukohdat ja palvelevat erityisesti pitkänmatkaista liikennettä. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, miltä osin maantiet kuuluvat runkoverkkoon.

Maantie voi olla moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie. Moottori- ja moottoriliikenneteiden teknisistä ominaisuuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maantie voi olla myös tarkoitettu käytettäväksi vain talvella (*erityinen talvitie*).

4 a § (3.2.2023/139)**Esitys maantien toiminnallisesta luokasta**

Väylävirasto tekee Liikenne- ja viestintävirastolle esityksen maantien kuulumisesta valta- tai kantateihin, valta- tai kantatien muuttamisesta seutu- tai yhdystieksi ja usean elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aluetta koskevan toiminnallista luokkaa koskevan esityksen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee esityksen maantien kuulumisesta seutu- tai yhdysteihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun esityksen tekemisestä vastaavan on varattava mahdollisuus osallistua esityksen valmisteluun muulle 11 §:ssä tarkoitetulle tienpidosta vastaavalle viranomaiselle, jota asia koskee, sekä niille kunnille ja maakunnan liitoille, joiden alueelle maantie sijoittuu. Ennen esityksen hyväksymistä esityksen tekemisestä vastaavan on pyydettävä lausunto mainituilta kunnilta ja maakuntien liitoilta sekä varattava mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Esitys on tässä tarkoituksessa annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Kuulutus ja esitys on kuitenkin pidettävä nähtävillä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan. Tieto kuulutuksesta on julkaistava viipymättä niissä kunnissa, joiden alueelle maantie sijoittuu. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain (410/2015) 108 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu esitys voidaan valmistella osana tiesuunnitelmaa. Tällöin noudatetaan, mitä 2 luvussa säädetään tiesuunnitelman laatimisesta. Kun esitys valmistellaan osana tiesuunnitelmaa, esityksen maantien toiminnallisesta luokasta tekee 1 momentissa säädetystä poiketen se taho, joka vastaa tiesuunnitelman laatimisesta 15 f §:n mukaan.

5 § (3.5.2013/328)**Maantiehen kuuluvat alueet, rakenteet, rakennelmat ja laitteet sekä tialue**

Maantiehen kuuluvat:

- 1) ajorata pientareineen ja muut liikenteen käyttöön tarkoitetut alueet, kuten jalkakäytävä ja pyörätie, erikoiskuljetustie, pysäköintipaikka ja -alue, joukkoliikennettä ja sen käyttöä palveleva alue sekä levähdys-, varasto- ja kuormausalue;
- 2) 1 kohdassa mainittujen alueiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat ja niihin välittömästi liittyvät rakenteet, rakennelmat ja laitteet;
- 3) liikenteen ohjauslaitteet ja muut tienkäyttäjien opastukseen tarvittavat rakenteet, rakennelmat ja laitteet;
- 4) muut tienpitoa taikka liikennettä tai sen haittojen ehkäisemistä varten tarpeelliset alueet, rakenteet, rakennelmat ja laitteet, kuten meluste ja riista-aita.

Maantiehen kuuluu varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, sekä alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävistä tieliikenteestä aiheutuvia toimintoja varten. Maantiehen kuuluu myös tiehen välittömästi liittyvä alue, joka maantietä rakennettaessa tarvitaan sähkö- ja viestintäjohtojen sekä muiden yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu alue muodostaa maantien tiealueen. Tiealue, jonka rajoja ei ole kiinteistötoimituksessa määrätty, ulottuu kahden metrin etäisyydelle ojan tai, missä ojaa ei ole, tieluiskan tai -leikkauksen ulkosyrjästä.

6 § (11.3.2022/158)

Maantielautat

Maantiehen kuuluvat myös lautta väylineen ja laituri. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (*lossi*) taikka vapaasti ohjailtava lautta (*lautta-alus*). Lautta-alkukseen sovelletaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:ssä tarkoitetuista ro-ro-matkustaja-aluksista säädetään ja määrätään. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisia määräyksiä lossin ohjausköyden ja sitä korvaavan muun laitteiston teknisistä vaatimuksista sekä menettelyistä korvaavan laitteiston hyväksymiseksi.

Lautoista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään ja määrätään. Lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on 18 vuotta täyttänyt ja tehtävään kykenevä. Lisäksi lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on perehtynyt lossin koneistoon, rakenteeseen ja käyttöön sekä kansainvälisistä säännöistä yhteen törmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 30/1977) annettuihin sääntöihin ja vesiliikennelain (782/2019) 2 luvun säännöksiin lukuun ottamatta kanavia ja avattavia siltoja koskevia säännöksiä ja tuntee tämän pykälän 4 momentin nojalla annettujen säännösten sisällön. Lossin kuljettajalla on oltava riittävä terveys lossin kuljettamiseksi. Hänellä on myös oltava riittävä kielitaito, jotta hän voi antaa hätätilanneohjeet matkustajille. Lossi on miehitettävä siten, ettei lossia, sen henkilökuntaa, matkustajia, lastia, muuta omaisuutta tai ympäristöä saateta vaaralle alttiiksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tarvittaessa lossin miehityksestä. Lossi on peruskatsastettava ennen sen asettamista liikenteeseen suomalaisena aluksena. Lossille on peruskatsastuksen lisäksi tehtävä tarvittaessa uusintakatsastus, vuosikatsastus, välikatsastus ja määräaikainen katsastus. Muilta osin lossin katsastuksessa noudatetaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain 6 luvussa säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lossien katsastuksesta.

Lautat liikennöivät pääsääntöisesti ilman aikataulua. Liikenteellisistä syistä voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää, että lauttaa liikennöidään aikataulun mukaan. Päätöksen tulee samalla sisältää aikataulun määräämisen perusteet. Ennen asian ratkaisemista on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen varattava niille, joita lauttaliikenne välittömästi koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä asiassa sekä hankittava asianomaisen kunnan ja tarvittaessa muunkin viranomaisen lausunto. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee kuuluttaa päätöksestä, ja aikataulu on asetettava nähtäville lauttapaikan välittömään läheisyyteen.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lauttojen valvonnasta, kulkujärjestyksestä lautalle, etuoikeutetuista kuljetuksista ja muusta tieliikenteestä, lossin kuljettamisesta ohjausköydestä irrotettuna, lauttaväylän ja yleisen kulkuväylän risteämisen aiheuttamista toimenpiteistä, lossin kuljettajalta vaadittavasta lääkärintodistuksesta ja lauttalaiturin varusteista.

7 §

Liitännäisalueet

Maanteihin kuuluviksi luetaan niiden liitännäisalueina tiealueen ulkopuoliset tienpitoaineen ottopaikat maantien rakentamista ja kunnossapitoa varten sekä maantietä ja tienpitoa varten tarpeelliset teknisen huollon alueet.

8 § (13.7.2018/572)

Maantiehen kuuluvat palvelualueet

Edellä 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle pysäköintialueelle saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjake-
lun, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä rakentamislais-
(751/2023) säädetään, laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen vaaditaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskuksen suostumus. (21.4.2023/766).

L:lla 766/2023 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille pysäköintialueille saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjake-
lun, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään, vaaditaan laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumus.

Maantiehen kuuluville palvelualueille tulevien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseksi on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävä tarvittaessa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, tiedon tuottamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti tulevasta korvauksesta. Sopimuksen tekemiseksi on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pyydettävä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä. Sopimus on tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä alueen käyttötarkoituksen edellyttämä palvelutaso huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumusta.

9 § (13.7.2018/572)

9 § on kumottu L:lla 13.7.2018/572.

10 § (23.11.2018/980)

Tienpitäjä ja tienpidon kustannukset

Väylävirasto on maantieverkon tienpitäjä ja se käyttää tienpitoa varten saatuja oikeuksia. Valtio vastaa tienpidon kustannuksista.

Erityisestä syystä, kuten jos tienpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tai tien ympäristöön sovittamisen tarve edellyttää taikka jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä, tienpitäjän lisäksi muutkin tahot voivat sopimuksen mukaisesti osallistua tienpidon kustannuksiin tai ottaa huolehtiakseen jostakin tienpitoon liittyvästä toimenpiteestä.

Liikennejärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi ja lain tavoitteiden toteuttamiseksi tienpitäjä voi erityisestä syystä ja sopimuksen mukaisesti osallistua tienpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin.

11 § (23.11.2018/980)

Tienpidosta vastaavat viranomaiset

Väylävirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä ja muista tienpidon tehtävistä siten kuin tässä laissa erikseen säädetään. Väylävirasto myös ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia tienpidon tehtävien hoitamisessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta Väyläviraston ohjauksen mukaisesti. Väylävirasto vastaa kuitenkin merkittävien hankkeiden rakentamisesta.

Väylävirasto on tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY 2 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen organisaatio. Liikenne- ja viestintävirasto on Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/54/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen.

12 §

Lauttamaksut

Maantien käyttö on maksutonta. Lautta-aluksen käyttämisestä voidaan kuitenkin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säätää perittäväksi maksu. Maksun tulee perustua lautan käytöstä aiheutuviin kustannuksiin. Maksu voi olla omakustannusarvoa alempi. Maksuja määrättäessä ajoneuvoluokka ja lautan käyttämisen ajankohta voidaan ottaa huomioon.

13 § (23.11.2018/980)

Tienpitoa koskevat yleiset vaatimukset

Maantieverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettävä ja siihen investoitava siten, että edistetään:

- 1) valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita;
- 2) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, alueiden kehittämistä, maankäytön suunnittelussa yhdyskuntarakenteelle ja ympäristölle asetettavien tavoitteiden toteuttamista sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuutta;
- 3) liikenteen päästöjen vähentämistä; sekä
- 4) tiedon ja digitaalisuuden hyödyntämismahdollisuuksia, liikenteen automaatiota ja liikenteen palveluiden kehittämisen edellytyksiä.

Maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että:

- 1) maantiet tarjoavat mahdollisuuden turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen koko maassa kohtuullisin kustannuksin ottamalla huomioon erilaiset kulkutavat, eri väestöryhmien liikkumistarpeet ja eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet;
- 2) maantieverkon ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja luonnonvaroja käytetään säästeliäästi;
- 3) tienpito ei tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii;
- 4) maantiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia ja turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti;
- 5) maanteita ja tienpitoa koskevat tiedot ovat ajantasaiset ja käytettävissä; sekä
- 6) maantiet ja niihin liittyvä digitaalinen infrastruktuuri ovat yhteentoimivia muun liikenneverkon sekä siihen liittyvän digitaalisen infrastruktuurin kanssa.

Maantietä parannetaan yleisen liikenteen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka maankäytön sitä edellyttäessä. Uusi maantie tehdään, jos olemassa oleva maantieverkko ei täytä enää yleisen liikenteen tai maankäytön tarpeita eikä liikennejärjestelmää kehittämällä tai tietä parantamalla voida tarkoituksenmukaisesti tyydyttää näitä tarpeita taikka poistaa tai riittävästi vähentää liikenteestä aiheutuvia haittoja. Maantietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat tien rakennetta, varusteita, liikenneteknisiä ratkaisuja sekä maantien käyttöä ja siihen liittyviä rajoituksia.

13 a § (13.7.2018/572)

Matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteilla

Tienpitäjän on huolehdittava maanteiden riittävän palvelutason ylläpitämisestä 13 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten ja kunkin maantien liikenteellisen merkityksen kannalta. Palvelutason ylläpitämisessä on otettava huomioon matkojen ja kuljetusten keskeiset palvelutasotekijät, kuten matka-aika, matka-ajan ennakoitavuus, turvallisuus ja kustannustehokkuus.

Valtakunnallisesti merkittävällä runkoverkolla on oltava korkea pitkämatkaisen liikenteen palvelutaso. Tienpitäjän on varmistettava runkoverkolla reaaliaikaisen liikenne- ja olosuhdetiedon kattavuus ja ajantasaisuus.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla on oltava liikennemäärään, liikkumisympäristöön ja alueellisiin tarpeisiin sovitettu hyvä matkojen ja kuljetusten palvelutaso. Erityisesti vilkasliikenteisillä valta- ja kantateilla tienpitäjän on varmistettava ajantasaisten liikenne- ja olosuhdetietojen saatavuus.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla seutu- ja yhdysteillä on oltava alueellisen tarpeen edellyttämä ja tien liikenteellistä merkitystä vastaava palvelutaso.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä matkojen ja kuljetusten palvelutasosta maanteilla.

14 § (30.12.2019/1501)

Yksityisen tien muuttaminen maantiekse ja asemakaava-alueiden maantiet

Yksityinen tie muutetaan maantiekse 13 §:n 3 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa. Alueidenkäyttölain (132/1999) 83 §:n 4 momentissa säädetään, millaisia maanteita varten voidaan asemakaava-alueella osoittaa liikennealue. (21.4.2023/766).

L:lla 766/2023 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Yksityinen tie muutetaan maantiekse 13 §:n 3 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa. Maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa säädetään, millaisia maanteita varten voidaan asemakaava-alueella osoittaa liikennealue.

Yksityisen tien tai kadun muuttuessa maantiekse syntyy tienpitäjälle 57 §:n 2 momentin tai 58 §:n 3 momentin mukainen oikeus yksityistien alueeseen tai katualueeseen.

15 § (30.12.2019/1501)

Kiinteistöt ja yksityiset tiet

Mitä tässä laissa ja sen nojalla säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös määräalaa ja kiinteistöjen yhteiseen alueeseen.

Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa yksityistielaisissa (560/2018) tarkoitettua yksityistietä sekä sellaista yksityistiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityistielakia ei sovelleta.

1 a luku (13.7.2018/572)

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

15 a § (13.7.2018/572)

Liikennejärjestelmäsuunnittelu ja sen tavoitteet

Liikennejärjestelmäsuunnittelu on jatkuvaa ja vuorovaikutteista vaikutusten arviointiin sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöhön perustuvaa suunnittelua. Liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmästä ottamalla erityisesti huomioon:

- 1) liikenteen, maankäytön, palvelurakenteen ja elinkeinotoiminnan vuorovaikutus ja toimintojen synnyttämä nykyinen ja tuleva liikennetarve;
- 2) eri ihmisryhmien liikkumistarpeet ja matkaketjujen toimivuus;
- 3) elinkeinoelämän kuljetustarpeet ja kuljetusketjujen toimivuus;
- 4) liikenteen turvallisuus;
- 5) liikenteen ympäristöhaittojen ennalta ehkäiseminen ja vähentäminen;
- 6) liikennejärjestelmän energiatehokkuus;

- 7) tiedon ja digitalisaation hyödyntämismahdollisuudet;
- 8) yksityiset ja markkinaehtoiset liikkumispalvelut sekä liikenne- ja kuljetuspalvelut;
- 9) julkisten ja julkisesti rahoitettujen liikkumispalvelujen sekä liikenne- ja kuljetuspalvelujen kehittämis- ja rahoitustarpeet; sekä
- 10) liikenneverkkojen ja niiden solmukohtien kehittämistarpeet ja rahoitus.

15 b § (13.7.2018/572)**Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma**

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta, ja sen hyväksyy valtioneuvosto.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä 12 vuodeksi laadittava ohjelma, joka sisältää valtion ja kuntien toimenpiteitä. Ohjelman tulee lisäksi sisältää liikennejärjestelmää koskeva valtion rahoitusohjelma. Ohjelma voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitetaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa sekä tarvittaessa tarkistetaan julkisen talouden suunnitelman muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriön on varmistettava valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin.

15 c § (13.8.2021/765)**Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu**

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 17 §:ssä säädetään maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevasta maakunnan liiton tehtävästä.

15 d § (30.12.2019/1501)**Menettely suunnitelmia valmisteltaessa**

Liikenne- ja viestintäministeriön on valmisteltava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaluonnoksesta on pyydetävä lausunto niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, maakuntien liitoilta ja muilta toimijoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on osallistuttava valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun siten kuin laissa erikseen säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden suunnitteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana.

Suunnitelman valmistelusta vastaavan on varattava muillekin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tahoille mahdollisuus tutustua mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan tiedottamalla asiasta ja julkaisemalla suunnitelmaluonnos yleisessä tietoverkossa. Mielipiteiden esittämiselle on varattava aikaa vähintään 30 päivää. Hyväksytystä suunnitelmasta perusteluineen sekä siitä, miten lausunnot ja mielipiteet on otettu huomioon, on tiedotettava yleisessä tietoverkossa.

15 e § (13.7.2018/572)**Asetuksenantovaltuus**

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintamenettelyistä ja seurannasta.

2 luku**Maantien suunnittelu****15 f § (13.7.2018/572)****Maantien suunnittelun tehtävät**

Maantien suunnitteluun kuuluvat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma sekä näitä koskevat 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi ja 15 h §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta.

Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen. Se, mitä tässä laissa säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta yleissuunnitelman, tiesuunnitelman, hankearvioinnin, suunnitteluperusteiden ja jälkiarvioinnin laatijana, koskee myös tienpitäjää sen vastatessa mainituista tehtävistä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii yhteistyössä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava maantien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan ja alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskeviin suunnitteluperusteisiin sekä alueiden käytön suunnitteluun.

15 g § (13.7.2018/572)**Hankearviointi**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on laadittava merkittävää tiehanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hankearviointi. Hankearviointi on laadittava myös merkittävää tiehanketta koskevista tiesuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuksista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja vaikutusten kuvaus, vaikuttavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

15 h § (13.7.2018/572)**Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet**

Ennen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voidaan laatia suunnitelman kohteena olevan tiehankkeen palvelutasoa, maantien teknisiä ominaisuuksia sekä maantien rakentamisen ja liikenteen haitallisten vaikutusten poistamista tai vähentämistä koskevat yleiset tavoitteet (*suunnitteluperusteet*). Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava suunnitteluperusteet huomioon ja edistettävä niiden toteutumista.

Valtatietä, kantatietä tai vilkasliikenteistä seututietä koskevaa yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää tienpitäjä. Muuta maantietä koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Suunnitteluperusteiden valmistelusta vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhteistyössä tienpitäjän sekä muiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

Tienpitäjä hyväksyy valtatietä, kantatietä sekä vilkasliikenteistä seututietä koskevat suunnitteluperusteet. Muuta maantietä koskevat suunnitteluperusteet hyväksyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

16 § (13.7.2018/572)**Tutkimusoikeus**

Kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, on kiinteistöllä sallittava tutkimustöiden suorittaminen. Tässä tarkoituksessa saadaan kiinteistöllä suorittaa mittaust, maastoon merkitseminen, kartoitus, maaperän tutkimus ja muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta kunnalle ja tienpitäjälle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 27 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille, ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiassa.

17 § (13.7.2018/572)

Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua alueidenkäyttölain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi. (21.4.2023/766)

L:lla 766/2023 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon alueidenkäyttölain mukaisesti. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat. (21.4.2023/766)

L:lla 766/2023 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan maantie suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan ja maakunnan liiton kanssa.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on noudatettava luonnonsuojelulakia (9/2023). (5.1.2023/41)

18 § (5.5.2017/261)

Yleissuunnitelma

Yleissuunnitelma on laadittava, jolleivät hankkeen vaikutukset ole vähäiset taikka maantien sijaintia ja sen vaikutuksia ole jo riittävässä määrin ratkaistu asemakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Yleissuunnitelma on aina laadittava sellaisissa hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvun mukaista arviointimenettelyä, jollei se hankkeen luonteesta sekä suunnittelulle ja vaikutusten arvioinnille asetettavista vaatimuksista johtuen ole tarpeetonta.

19 § (13.7.2018/572)

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet. Yleissuunnitelman tulee sisältää myös 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 h §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

19 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

20 §

Yleissuunnitelman oikeusvaikutukset

Yleissuunnitelma on ohjeena tiesuunnitelmaa laadittaessa. Kun yleissuunnitelman hyväksymispäätös on annettu tiedoksi ja saanut lainvoiman, on käsiteltäessä lupahakemusta rakennuksen rakentamiseksi katsottava, ettei luvan myöntämisellä vaikeuteta yleissuunnitelman toteuttamista. Jos rakennusluvan myöntämisedellytykset muutoin ovat olemassa, on lupa myönnettävä, jos sen epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä tienpitäjä lunasta aluetta tai suorita haitasta korvausta (*ehdollinen rakentamisrajoitus*).

Rakentamisrajoitus on voimassa siihen saakka, kunnes yleissuunnitelman hyväksymispäätös on rauennut 31 §:n 1 tai 2 momentin nojalla.

21 §

Tiesuunnitelma

Ennen maantien rakentamista on laadittava ja hyväksyttävä tiesuunnitelma. Kun on kysymys sellaisesta maantien parantamisesta, jonka vaikutukset ovat vähäiset, tiesuunnitelman laatiminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanketta varten ei oteta lisäaluetta taikka jos kiinteistön omistaja tai omistajaan verrattava haltija on antanut kirjallisen suostumuksen lisäalueen ottamiseen.

22 § (13.7.2018/572)

Tiesuunnitelman sisältö

Maantien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan merkitä maastoon. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja suunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien rakentamisen tai liikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi tien 44 §:n 1 momentissa tarkoitetut suoja-alueet ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitetut näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta tien myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien rakentamisen kustannuksista.

Jos maantie sitä parannettaessa saa uuden suunnan ja tie vanhan suunnan osalta jää edelleen maantiekseksi taikka käytettäväksi muihin tietarkoituksiin, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Jos tie on tarkoitettu moottoritiekseksi, moottoriliikennetiekseksi tai muutoin vain tietynlaista liikennettä varten taikka jos liikennettä muuten pysyvästi rajoitetaan, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmassa voidaan 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi vaativan.

Tiesuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. Tiesuunnitelman tulee sisältää myös 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 h §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

23 § (29.6.2016/566)

Liitännäisalueet ja tietyötä varten tarvittavat erityiset oikeudet

Tiesuunnitelmasta tulee käydä ilmi liitännäisalueet ja niiden käyttämiseen tarvittavat tieyhteydet.

Jos maantien rakentamisen ajaksi on tarpeen tietyötä varten perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyössä irrotettavien maa-ainesten pysyvään tai tilapäiseen sijoittamiseen taikka alueen käyttämiseen tilapäisenä kulkutienä, varasto- tai muuna sellaisena alueena taikka oikeus työssä tarvittavan yksityisen tien käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie.

24 § (13.7.2018/572)

Yksityisten teiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuojat tiesuunnitelmassa

Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittamisestä maantiehen sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä. Tässä tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös sellaisista liittymistä, joita käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*).

Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää tai maatalousliittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kustannuksella tehtäväksi tarpeen mukaan yksityinen tie tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen taikka maantienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tienosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa kuivatusvettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue. Laskuojaan sovelletaan muutoin, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään ojituksesta.

25 §

Tiesuunnitelma erityistapauksissa

Tiesuunnitelma on laadittava ja hyväksyttävä, kun yksityinen tie tai katu muutetaan maantiekse taikka kun maantie lakkautetaan muulloin kuin maantien rakentamisen yhteydessä.

Tiesuunnitelma voidaan laatia ja hyväksyä myös vain tiealueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi, maantiehen liittyviä yksityisiä teitä ja liittymiä koskevaksi tai liikenteen pysyväksi rajoittamiseksi.

26 §

Tiesuunnitelman oikeusvaikutukset

Hyväksytty tiesuunnitelma oikeuttaa tiesuunnitelmassa osoitettujen alueiden ja oikeuksien lunastamiseen.

Kun hyväksytty tiesuunnitelma on annettu yleisesti tiedoksi, on rakennuksia rakennettaessa asemakaava-alueen ulkopuolella tietarkoituksiin tarvittavalla alueella sekä 44 ja 45 §:ssä mainituilla alueilla vastaavasti noudatettava, mitä sanotuissa pykälissä säädetään rakennuksen pitämisestä maantien suoja- ja näkemäalueella.

Jos tiesuunnitelmassa on varattu aluetta tien myöhempää leventämistä varten, on rakentamisesta tällaiselle alueelle voimassa, mitä 20 §:n 1 momentissa säädetään. Tällaista aluetta koskeva rakentamisrajoitus raukeaa,

jollei leventämistä tarkoittavan tiesuunnitelman laatimista ole aloitettu kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona aluevarauksen käsittävä tiesuunnitelma on hyväksytty.

27 § (30.12.2019/1501)

Suunnitelmien nähtäville asettaminen ja muistutusten tekeminen

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on varattava kunnalle, kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on varattava 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asetettava yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma nähtäville julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Kuulutus ja suunnitelma on kuitenkin pidettävä nähtävillä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan.

Tieto kuulutuksesta on julkaistava viipymättä niissä kunnissa, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain (410/2015) 108 §:ssä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lisäksi ilmoitettava suunnitelman nähtäväksi asettamisesta tavallisella tiedoksiannolla niille kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden kiinteistöltä suunnitelman mukaan lunastetaan aluetta, joiden kiinteistön alueelle muodostuu suoja- tai näkemäalue, joiden kiinteistön alueeseen perustetaan muu oikeus tai joiden kiinteistö rajoittuu tialueeseen. Tavallisesta tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa.

Muistutukset suunnitelmasta on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta tehdyistä muistutuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen perusteltu kannanotto ilmoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

27 a § (30.12.2019/1501)

Lausunnot ja kunnan vastine muistutuksiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä maakuntien liitoilta ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu, mahdollisuus lausua suunnitelmasta tehdyistä muistutuksista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

27 b § (30.12.2019/1501)

Ennakkoneuvottelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista hyväksyttäväksi Liikenne- ja viestintäviraston on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai muun viranomaisen pyynnöstä järjestettävä ennakkoneuvottelu. Virasto voi järjestää ennakkoneuvottelun myös omasta aloitteestaan. Ennakkoneuvottelu on järjestettävä kohtuullisessa ajassa pyynnön esittämisestä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

27 c § (30.12.2019/1501)

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hyväksymisesityksen Liikenne- ja viestintävirastolle.

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 g, 15 h, 16, 17, 19, 27, 27 a, 29 ja 43 b §:ssä tarkoitetut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Tiesuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 g, 15 h, 16, 17, 22, 23, 24, 27, 27 a, 28, 29, 43 b, 44 ja 45 §:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kirjallisesti sekä mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Viraston on pyydettävä Väylävirastolta lausunto suunnitelmasta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesityksen tarkemmasta sisällöstä ja toimittamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Menettely vähäisissä tiehankkeissa

Milloin tiesuunnitelma koskee vähäistä maantien parantamista, joka ei sanottavasti muuta paikallisia liikenneolosuhteita ja jonka vaikutukset muutenkin ovat vähäiset, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 27 §:ssä säädetään. Jollei tiesuunnitelmaa aseteta yleisesti nähtäväksi, on kiinteistön omistajalle tai haltijalle kuitenkin muulla tavalla varattava tilaisuus muistutusten tekemiseen ja kunnalta on pyydettävä asiasta lausunto.

29 § (19.11.2021/998)

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Velvollisuudesta liittää tiehanketta koskevaan suunnitelmaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen antama perusteltu päätelmä säädetään mainitun lain 25 §:ssä. Siltä osin kuin arviointiselostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudelleen.

Velvollisuudesta ottaa ympäristövaikutusten arviointi huomioon 1 momentissa tarkoitetun suunnitelman hyväksymispäätöksessä ja sisällyttää perusteltu päätelmä hyväksymispäätökseen säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 26 §:ssä.

Kun yleissuunnitelmaan on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, sitä ei enää sovelleta yleissuunnitelman mukaisen tiesuunnitelman laatimiseen.

Jos tiehankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, suunnitelman hyväksymispäätöksestä on käytävä ilmi hallintolaissa säädetyn lisäksi, mitä lausuntoja, huomautuksia ja mielipiteitä asiassa on annettu ja miten ne ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Päätöksessä on lisäksi selostettava esitetyt toimenpiteet merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi.

Mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä säädetään lupahakemuksen ja lupapäätöksen toimittamisesta Suomen ympäristökeskukselle, sovelletaan myös tämän lain 27 §:n mukaiseen yleis- ja tiesuunnitelmien nähtäville asettamisvaiheeseen sekä 99 §:n mukaiseen hyväksymispäätökseen. (11.11.2022/915)

30 § (30.12.2019/1501)

Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen

Jos yleisesti nähtävillä ollutta tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin mitä 27 ja 27 a §:ssä säädetään.

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta.

Hyväksytystä tiesuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Väylävirasto harkitsee poikkeamisen suunnitelman toteuttamisen yhteydessä tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

31 § (30.12.2019/1501)

Suunnitelmien voimassaoloaika

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Tiesuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin kuin sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona tiesuunnitelma on saanut lainvoiman. Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos tiesuunnitelma edelleen täyttää 17 ja 22 §:ssä säädetty edellytykset. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 56 §:n mukaisesti.

32 § (23.11.2018/980)

Seuranta ja jälkiarviointi

Väyläviraston on järjestelmällisesti seurattava, miten tiehankkeen arvioidut ja muut vaikutukset ovat toteutuneet, ja käyttää hyväksi seurannan tuloksia hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Väylävirasto voi erityisestä syystä päättää, että 15 g §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiehankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin laatimisesta vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhteistyössä tienpitäjän kanssa. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys tiehankkeen toteutuksen aikana tiesuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittymisestä sekä tiehankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

32 a § (13.7.2018/572)

Radat tien suunnittelussa

Maantien rakentamisesta aiheutuvat muutokset rautatiehen voidaan osoittaa maantien rakentamista koskevassa suunnitelmassa.

Rautatietä koskevat muutokset esitetään maantien rakentamista koskevassa suunnitelmassa erikseen siten kuin ratalaissa (110/2007) säädetään rautatietä koskevasta yleissuunnitelmasta ja ratasuunnitelmasta.

32 b § (30.12.2019/1501)

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä 27 ja 27 a §:ssä sekä 30 §:n 1 momentissa säädetystä menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Maantien kunnossapito, väliaikaiset liikennejärjestelyt sekä liittymät ja maantiehen kohdistuvat muut toimenpiteet

33 § (13.7.2018/572)

Maantien kunnossapito

Maantie on pidettävä yleisen liikenteen tarvetta ja väylän liikenteellistä merkitystä vastaavassa kunnossa. Maantien kunnossapidossa ja kunnossapidon tason määräytymisessä on otettava huomioon:

1) 13 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty vaatimukset ja 13 a §:ssä säädetty palvelutaso;

- 2) liikkumisympäristö, alueelliset tarpeet sekä keliolosuhteet;
- 3) liikenteen toimivuus ja liikenneturvallisuus;
- 4) elinkaarivaikutukset ja kustannustehokkuus;
- 5) tieomaisuuden säilyminen;
- 6) ympäristönäkökohdat.

Runkoverkolla maanteiden kunnossapidon on oltava korkeatasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella kohtuullisessa määrin liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja ja painorajoituksia saa olla vähän tai ei lainkaan.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla kunnossapidon on oltava hyvätasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla seutu- ja yhdysteillä kunnossapito on sovittava alueellisen liikenteen tarpeisiin. Teiden kunnossapidon taso saa olla muuta tieverkkoa matalampi, ja se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin muulla maantieverkolla, mutta niiden määrän kasvua on pyrittävä hillitsemään.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maanteiden kunnossapidon tasosta ja kunnossapitoluokista.

34 § (13.7.2018/572)

Rajoitettu kunnossapito

Erityisestä syystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää, että jotain maantietä tai maantienosaa ei pidetä 33 §:ssä tarkoitetussa kunnossa. Tällainen tie tai tienosa on suljettava yleiseltä liikenteeltä. Tien tai tienosan sulkeminen on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään. Tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava poliisille ja pelastusviranomaisille, jos sulkemisella voi olla merkitystä niiden kiireellisten tehtävien hoitamisen kannalta eikä tieto ole saatavissa ajantasaisena tienpitäjän osoittamasta rekisteristä tai tietojärjestelmästä. Tarvittaessa tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava kuuluttamalla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää, että osa määrätystä maantiehen kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä taikka yhdistetystä tai rinnakkaisesta pyörätiestä ja jalkakäytävästä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa.

35 § (13.7.2018/572)

Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa maantietä, joka roudan sulamisen tai sateen takia taikka muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kieltää toistaiseksi tai määräajaksi liikenteen tiellä tai sen osalla taikka rajoittaa liikennettä.

Erityisistä syistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tilapäisen poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetuista kielloista tai rajoituksesta, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä maantie vaurioidu. Poikkeuslupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömät kuljetukset eivät tarvitse poikkeuslupaa.

Tieto 1 momentissa tarkoitettusta kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

36 § (30.12.2019/1501)

Tilapäinen kulkutie

Jos maantien tai siihen kuuluvan rakennelman sortumisen tai sortumisen vaaran vuoksi taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne tiellä estyy tai sitä joudutaan rajoittamaan taikka jos tietyö sitä erityisestä syystä edellyttää, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen tai rajoituksen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle, jos mahdollista, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Lisäksi yksityistielaissa tarkoitetulle tiekunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos mahdollista, jos yksityinen tie sijaitsee kyseisellä kiinteistöllä tai rajoittuu siihen. Tässä momentissa tarkoitetun kulkutien kunnossapitoon sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään.

Liikenneonnettomuuden tai muun vastaavan syyn estäessä maantien liikenteen voi tieliikennelain (267/1981) 49 §:ssä tarkoitettu liikenteenohjaaja järjestää toisen maalle tilapäisen kulkutien esteen poistamisen ajaksi.

Tieto tilapäisestä kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

37 § (13.7.2018/572)

Liittyminen maantiehen

Edellä 24 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen estämättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi antaa luvan yksityisen tien liittämiseen kiellon alaiseen maantiehen taikka kielletyn liittymän käyttämiseen tai liittymän käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä ja sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuukselle. Jos kiinteistölle on tarpeen maatalousliittymä, on lupa sen tekemiseksi tässä momentissa tarkoitettuun tiehen myönnettävä, jos liittymä ja sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Lupa yksityisen tien liittämiseksi muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun maantiehen on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus liittymän eikä sen käyttämisen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Tässä momentissa tarkoitettuun tiehen saa tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ohjeiden mukaan maatalousliittymän, jollei siitä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuukselle. Tällaisen maatalousliittymän tekemisestä on hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Jos maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitetun moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden perustamiseksi on maantien ylittämistä varten järjestettävä tiealueelle ylityskohta, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää luvan toimenpiteen suorittamiseen, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuukselle eikä haittaa tienpidolle. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Mitä 1–3 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä eikä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja runkoverkkoon kuuluvia maanteitä, joille pääsystä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. Erityisistä syistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää runkoverkkoon kuuluvaan maantiehen 1 momentin mukaisen liittymäluvan tai 3 momentin mukaisen luvan ylityskohdan järjestämiseksi.

38 § (13.7.2018/572)

Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen

Yksityisen tien pitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rumpujen kunnossapidosta.

Jos ennestään olevan yksityisen tien liittymän tai maatalousliittymän muuttuneen tai merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, yksityisen tien pitäjä tai maatalousliittymän haltija on velvollinen kustannuksellaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden pitäjää maantien ylityskohdan osalta.

Jos 1–3 momentin nojalla velvoitettu laiminlyö velvollisuutensa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi teettää vaaditut toimenpiteet laiminlyöjän kustannuksella tai keskeyttää rakennustyön. Teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

39 § (13.7.2018/572)

Yksityisen tien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen

Jos maantie rakennetaan siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien tai että pääsy ennestään olevalta yksityiseltä tieltä tai maatalousliittymästä maantielle huomattavasti vaikeutuu, on hankkeesta vastaavan tehtävä kustannuksellaan ne työt tarvittavine laitteineen, jotka ovat tarpeen yksityisen tien johtamiseksi maantien poikki taikka yksityisen tien tai maatalousliittymän liittämiseksi maantiehen.

Mitä 1 momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee myös katurakennusta ja moottorikelkkailureittiä.

40 § (13.7.2018/572)

Liittymän poistaminen

Maantien rakentamisen yhteydessä hankkeesta vastaava voi poistaa kustannuksellaan tiesuunnitelmassa kielletyn liittymän tai estää sen käytön, kun hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen yksityisen tien tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta kuuluttaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päivitettävä tieto liittymän poistamisesta tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään viimeistään, kun liittymä poistetaan käytöstä.

41 § (22.12.2009/1242)

Maantien sulkeminen puomilla

Maantiellä ei saa pitää muuta puomia kuin sellaista, joka on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi tai tienpitoa varten taikka tull- tai rajavaltuutuksen takia. Puomi on tehtävä tienpidon ja liikenneturvallisuuden vaatimuksia vastaavaksi ja puomin pitäjän on kustannuksellaan pidettävä puomi kunnossa.

42 § (30.12.2019/1501)

Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle

Tiealueeseen kohdistuvaan työhön sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

Luvan saaja on velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ja pitämään rakenteen, rakennelman ja laitteen kunnossa lupaehtojen mukaisesti. Luvan saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaatimat muutokset taikka siirtämään tai poistamaan rakenteen, rakennelman tai laitteen, jos sen käyttämisestä aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa.

Jos muussa laissa säädetystä johtuen lupa ei ole tarpeen, on toimenpiteestä, hyvissä ajoin ennen siihen ryhtymistä, ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Jollei 1 tai 3 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 42 a §:n 1 momentista muuta johdu, edellyttää tiealueen ja sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) yhdystiellä ja seututeillä, joita ei ole merkitty liikennemerkillä "etuajo-oikeutettu tie", maantien tiealueen ojan ulkoluisikan ulkopuolisen alueen lyhytaikaiseen käyttämiseen silloin, kun kysymys on metsänhakuusta johtuvan puutavaran lyhytaikaisesta, enintään kuusi kuukautta kestävästä säilyttämisestä tieliikennelain säännökset huomioon ottaen, eikä mainitulla tavalla säilytetyn puutavaran kuormaamiseen tiealueella;

2) 52 a §:ssä tarkoitetun tilapäisen ilmoituksen sijoittamiseen tiealueelle;

3) postin keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden tai vähäisten rakennelmien sijoittamiseen tiealueelle postilain (415/2011) 45 §:n 3 momentin nojalla; eikä

4) liikenteen ohjauslaitteiden sijoittamiseen maantien tiealueelle, jos kyse on tienpitäjän vastuulle kuuluvan liikenteen ohjauksen ja hallinnan järjestämisestä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lupahakemuksen ja ilmoituksen sisällöstä, sijoittamistiedon ilmoittamisesta, rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä. Sähkö- ja telekaapeleiden osalta viraston määräys voi koskea vain kaapeleiden ulkoisia suojarakenteita, sijoittamista sekä työnaikaisia järjestelyitä.

42 a § (23.11.2018/980)

Tiettyjen kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle

Poiketen 42 §:n 1 momentissa säädetystä riittää, että sähkö- ja telekaapeleiden sekä niihin liittyvien jakokaappien ja kaapelikaivojen sijoittamisesta tiealueelle tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoitus edellyttäen, että kyse on:

1) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien alituksesta;

2) tien pituussuuntaiseen kaapeliin tehtävästä jatkoksesta tai siihen liittyvästä poikittaissuuntaisesta kaapelista tiealueen ulkopuolelle tai maantien alitse;

3) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien ylityksestä ilmajohdoilla;

4) maantien varressa tiealueen ulkopuolelle asennettavasta tien pituussuuntaisesta ilmajohdosta, jonka johtoalue ulottuu tiealueelle;

5) laajakaistahankkeiden uusista asiakasliittymistä, jos ne on hankittu vasta rakennustyön aikana;

6) tien pituussuuntaisesta kaapeloinnista, jos kaapelia asennetaan tien pituussuuntaisesti yksinomaan olemassa olevaan putkitukseen.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys kaapelin omistajasta, sijoittamispaikasta, sijoittamispaikan olosuhteista ja perustiedoista, työn toteuttamistavasta ja toteuttajasta, työn aikaisista liikennejärjestelyistä sekä toimenpiteen suunnitellusta aloituspäivästä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 21 päivää ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilmoituksen saatuaan, ennen ilmoitettua aloituspäivää kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos se harkitsee, että kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle. Suunniteltua toimenpidettä ei saa aloittaa ennen ilmoitettua aloituspäivää.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, 1 momentissa tarkoitettujen sähkö- ja telekaapeleiden ulkoisista suojarakenteista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kaapeleiden sijoittamiseen tarvitaan kuitenkin 42 §:n 1 momentin mukainen lupa, jos:

1) toimenpide kohdistuu moottori- tai moottoriliikennetien tiealueeseen;

2) toimenpide kohdistuu alueeseen, jossa on pohjavesisuojaus;

3) toimenpide edellyttää louhirakenteen käsittelyä; tai

4) tiealueen alituksen etäisyys alikulkusillan, putkisillan tai rummun rakenteesta on vähemmän kuin viisi metriä tai muun sillan rakenteesta vähemmän kuin 25 metriä.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädetään Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävästä kaapeleiden sijoittamista koskevasta ilmoituksesta.

42 b § (23.11.2018/980)

Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omistaja vastaa toimenpiteen kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide on tehtävä sähkö- ja telekaapeleiden enintään kolmen asiakkaan asiakasliittymien osalta kolmen kuukauden kuluessa ja muiden tiealueella sijaitsevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden osalta kuuden kuukauden kuluessa tienpitäjän ilmoituksesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä määräajan myös tätä pidemmäksi tai jatkaa määräaikaa, jos se on tarpeen toimenpiteen suorittamiseksi roudattoman kauden aikana tai muusta vastaavasta syystä.

Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, kun kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamistavasta ja toteuttamisen määräajoista sekä muista toimenpiteitä koskevista teknisistä seikoista. Virasto voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, miten 3 momentissa tarkoitettujen siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

43 § (13.7.2018/572)

Erityisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen

Jos laivaliikennettä talven aikana harjoitettaessa yleisessä kulkuväylässä jään avaamisen johdosta katkaistaan väylän poikki kulkeva erityinen talvitie, on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen mahdollisuuksien mukaan asetettava paikalle silta tai lautta taikka muulla tavoin huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen liikenteen turvaamiseksi ja johtamiseksi väylän yli.

Ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumusta ei yksityistä kulkuväylää saa avata siten, että se katkaisee erityisen talvitien. Tarvittavan ylikulkulaitteen asettaminen ja kunnossapito ovat sen velvollisuutena, joka on väylän avannut tai joka sitä käyttää.

3 a luku (20.7.2012/446)

Tieliikenneturvallisuuden hallinta (19.11.2021/998)

43 a § (19.11.2021/998)

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään tieliikenneturvallisuutta koskevista tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivissä (EU) 2019/1936, jäljempänä *tieturvallisuusdirektiivi*, mukaisista erityisvaatimuksista Euroopan laajuisen tieverkon teillä, moottoriteillä sekä tämän lain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetuilla valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon kuuluvilla maanteilla.

Euroopan laajuisen tieverkon tiellä tarkoitetaan unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1315/2013 tarkoitettuja teitä.

Tieturvallisuudirektiivin mukaisia erityisvaatimuksia sovelletaan myös sellaisiin kaupunkialueiden ulkopuolella oleviin 1 momentin soveltamisalaan kuulumattomiin teihin ja tieinfrastruktuurihankkeisiin, joille niiden varrella olevilta kiinteistöiltä ei ole suoria kulkuyhteyksiä, jos niiden toteuttamiseen käytetään unionin rahoitusta.

Tieturvallisuudirektiivin mukaisia erityisvaatimuksia ei kuitenkaan sovelleta 3 momentissa tarkoitettuihin teihin, jos ne eivät ole avoinna yleiselle moottoriajoneuvoliikenteelle.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/54/EY, jäljempänä *tunneliturvallisuudirektiivi*, tarkoitettuihin tunneleihin, lukuun ottamatta tämän lain 43 d §:n 3 momenttia.

43 b § (19.11.2021/998)

Verkon laajuinen tieturvallisuusarviointi

Väyläviraston on huolehdittava, että 43 a §:ssä tarkoitetuista «maanteistä» tehdään verkon laajuinen tieturvallisuusarviointi.

Arvioinnissa on arvioitava onnettomuusriskiä ja vaikutusten vakavuuden riskiä seuraavin perustein:

- 1) tien suunnitteluominaisuuksien (*sisäänrakennettu turvallisuus*) silmämääräinen tarkastus joko paikalla tai sähköisesti;
- 2) analyysi niistä tieverkon osuksista, jotka ovat olleet käytössä yli kolme vuotta ja joilla on tapahtunut suuri määrä vakavia onnettomuuksia suhteessa tien pituuteen ja liikennevirtaan.

Verkon laajuiset tieturvallisuusarvioinnit on tehtävä riittävän usein, jotta voidaan varmistaa asianmukainen turvallisuustaso, ja joka tapauksessa vähintään joka viides vuosi. Väylävirasto voi ottaa arviota tehdessään huomioon tieturvallisuudirektiivin liitteessä III vahvistetut ohjeelliset osatekijät.

Arvioinnin tulosten perusteella ja myöhemmin tarvittavien tienpidon toimien asettamiseksi tärkeysjärjestykseen Väyläviraston on luokiteltava kaikki tieverkon osuudet vähintään kolmeen luokkaan niiden turvallisuustason mukaan.

Turvallisuusluokittelulla tarkoitetaan nykyisen tieverkon osien luokittelua niiden objektiivisesti mitatun sisäänrakennetun turvallisuuden mukaan.

43 c § (19.11.2021/998)

Suojattomien tienkäyttäjien suojelu

Suojattomalla tienkäyttäjällä tarkoitetaan jalankulkijoita, pyöräilijöitä, muita ilman moottorin apua kulkevia tienkäyttäjiä ja kaksipyöräistä moottoriajoneuvoa käyttäviä tienkäyttäjiä.

Väyläviraston sekä Liikenne- ja viestintäviraston on huolehdittava, että suojattomien tienkäyttäjien tarpeet otetaan huomioon 43 a §:ssä tarkoitetuilla maanteilla yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa sekä 43 b ja 43 d–43 g §:ssä säädettyjen menettelyjen täytäntöönpanossa.

43 d § (19.11.2021/998)

Infrahankkeiden tieturvallisuusvaikutusten arviointi

Tieturvallisuusvaikutusten arvioinnilla tarkoitetaan strategista vertailuanalyysiä vaikutuksista, joita uuden tien rakentamisella tai jo käytössä olevaan tieverkkoon tehtävillä merkittävillä muutoksilla on tieverkon turvallisuustasoon.

Väyläviraston on huolehdittava tieturvallisuusvaikutusten arvioinnin laatimisesta suunnitteluvaiheessa ennen hankkeen hyväksymistä 43 a §:ssä tarkoitetuilla maanteilla.

Tieturvallisuusvaikutusten arvioinnissa on selostettava tieturvallisuusnäkökohdat, jotka vaikuttavat ehdotetun vaihtoehdon valintaan, ja annettava kaikki tarvittavat tiedot arvioitujen vaihtoehtojen kustannus-hyötysuhteen arviointia varten.

43 e § (19.11.2021/998)
Tieturvallisuusauditointi

Tieturvallisuusauditoinnilla tarkoitetaan riippumatonta, yksityiskohtaista, järjestelmällistä ja teknistä turvallisuuden tarkastusta, joka koskee tieinfrastruktuurihankkeen suunnitelmaratkaisuja ja kattaa kaikki vaiheet suunnittelusta käytön alkuvaiheeseen.

Väyläviraston on huolehdittava siitä, että 43 a §:ssä tarkoitetuilla maanteilla tiehankkeista tehdään tieturvallisuusauditointi yleissuunnitelmaa laadittaessa, tiesuunnitelmaa laadittaessa, ennen tien avaamista liikenteelle ja tien käytön alkuvaiheessa.

Jos auditoinnissa todetaan maantien turvallisuudessa puutteita, joita ei oteta suunnitelmissa huomioon, syy tähän on ilmoitettava päätöksessä, jolla suunnitelma hyväksytään.

43 f § (19.11.2021/998)
Määräaikainen tieturvallisuustarkastus

Määräaikaisella tieturvallisuustarkastuksella tarkoitetaan määräajoin tehtävää rutiinitarkastusta, jossa todennetaan ne ominaisuudet ja puutteet, jotka turvallisuussyistä vaativat kunnostamista.

Väyläviraston on huolehdittava, että käytössä olevilla 43 a §:ssä tarkoitetuilla maanteilla tehdään riittävän usein määräaikaista tieturvallisuustarkastuksia, jotta kyseisen tieinfrastruktuurin asianmukainen turvallisuustaso voidaan turvata.

Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on huolehdittava, että tunneliturvallisuudirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tunneleihin yhteydessä olevilla 43 a §:ssä tarkoitettuun verkkoon kuuluvilla teillä tehdään määräajoin, ja joka tapauksessa vähintään joka kuudes vuosi, yhteisiä määräaikaista tieturvallisuustarkastuksia, jotta asianmukainen turvallisuustaso voidaan taata.

43 g § (19.11.2021/998)
Kohdennetut tieturvallisuustarkastukset ja muut seurantatoimet

Kohdennetulla tieturvallisuustarkastuksella tarkoitetaan olemassa olevan tien tai tieosuuden maastossa tehtävään tarkastukseen perustuvaa kohdennettua selvitystä, jonka tarkoituksena on tunnistaa vaaralliset olosuhteet, puutteet ja ongelmat, jotka lisäävät onnettomuuksien ja vammautumisen riskiä.

Väyläviraston on huolehdittava, että 43 b §:n mukaisesti tehtyjen verkon laajuisten tieturvallisuusarviointien tulosten seurantatoimina toteutetaan kohdennettuja tieturvallisuustarkastuksia tai suoria korjaustoimia. Väylävirasto voi ottaa huomioon kohdennettuja tieturvallisuustarkastuksia tehdessään tieturvallisuudirektiivin liitteessä II a vahvistetut ohjeelliset osatekijät.

Väyläviraston on huolehdittava, että kohdennettujen tieturvallisuustarkastusten tulosten seurantatoimena arvioidaan, ovatko korjaustoimet tarpeen. Väyläviraston on erityisesti tunnistettava tieosuudet, joilla tarvitaan tieinfrastruktuurin turvallisuuden parannuksia, ja määriteltävä toimet näiden tieosuuksien turvallisuuden parantamiseksi.

Väyläviraston on huolehdittava, että 3 momentissa tarkoitettujen korjaustoimien kohdistetaan ensisijaisesti alhaisen turvallisuustason tieosuuksiin, joilla voidaan merkittävästi parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuskustannuksia.

Väyläviraston on huolehdittava toimintasuunnitelman laatimisesta ja säännöllisestä päivittämisestä. Toimintasuunnitelman laatimisessa on huomioitava riskiperusteisesti painopisteet yksilöityjen korjaavien toimien täytäntöönpanon seuraamiseksi.

43 h § (19.11.2021/998)
Tieturvallisuusarvioija

Tieturvallisuusauditointia ja kohdennettua tieturvallisuustarkastusta tekevällä on oltava asianmukainen kokemus tai koulutus tiensuunnittelusta, tieliikenteen turvallisuustekniikasta sekä onnettomuuksien analysoinnista. Lisäksi hänellä on oltava pätevyystodistus hyväksytysti suoritetusta 43 i

§:ssä tarkoitetusta turvallisuusarvioijan peruskoulutuksesta. Jos auditoinnin tai tarkastuksen tekee useampi henkilö yhdessä, riittää, että yksi heistä on suorittanut hyväksytysti mainitun koulutuksen.

Tieturvallisuusarvioija ei saa tieturvallisuusauditoinnin aikana osallistua sen tiehankkeen suunnitteluun tai toteutukseen, jota hän arvioi.

43 i § (19.11.2021/998)

Tieturvallisuusarvioijien koulutus

Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tieturvallisuusarvioijien koulutuksesta. Koulutus jakautuu peruskoulutukseen ja säännölliseen täydennyskoulutukseen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää tieturvallisuusarvioijien koulutuksen itse tai hankkia tarvittavat palvelut julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa, kielilaissa (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja arkistolaissa (831/1994), sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

Liikenne- ja viestintävirasto antaa peruskoulutuksen hyväksytysti suorittaneelle todistuksen tieturvallisuusarvioijan pätevyydestä. Pätevyystodistuksen myöntämisen edellytyksistä, todistuksen voimassaoloajasta ja uudistamisesta, todistuksen saamiseksi tarvittavasta kokeesta, koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset tieturvallisuusarvioijien koulutusohjelman ja pätevyystodistuksen saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä.

Turvallisuusarvioijien kokeiden suorittamista ja myönnettyjä todistuksia koskevien tietojen tallentamiseen ja ylläpitoon sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain 26–28 lukua.

43 j § (19.11.2021/998)

Onnettomuuksista aiheutuvat kustannukset

Liikenne- ja viestintäviraston on laskettava 43 a §:ssä tarkoitetuilla maanteillä kuolemaan tai vakavaan loukkaantumiseen johtaneista onnettomuuksista yhteiskunnalle aiheutuneet keskimääräiset kustannukset. Laskelma on päivitettävä vähintään joka viides vuosi.

4 luku

Maantiealueen ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

44 § (13.7.2018/572)

Maantien suoja-alue

Maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tiesuunnitelmassa määrätyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa ja varalaskupaikan osalta myös lentoturvallisuuden vuoksi oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta.

45 § (13.7.2018/572)

Maantien näkemäalue

Maantien kaarekohdassa taikka missä tiehen liittyy toinen maantie tai merkittävä yksityinen tie taikka maantien poikki kulkee rautatie on rakennusten pitäminen kielletty suoja-alueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (*näkemäalue*).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus ja sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle.

46 § (29.6.2016/566)**Rakennelmat ja laitteet sekä toimenpiderajoitukset tiealueen ulkopuolella**

Maantien suoja- ja näkemäalueella ei saa pitää sellaista varastoa, aittaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuukselle tai haittaa tienpidolle.

Maantien suoja- ja näkemäalueella ei saa muuttaa maanpinnan muotoa eikä tehdä ojitusta tai muuta kaivutyötä siten, että muutoksesta voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuukselle tai haittaa tienpidolle.

47 § (13.7.2018/572)**Poikkeamisvalta**

Erityisistä syistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää poikkeuksen 44–46 §:ssä tarkoitetuista kielloista, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä tienpidolle aiheutuisi muuta kuin enintään vähäistä haittaa. Poikkeamispäätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

48 § (13.7.2018/572)**Poikkeukset rajoituksista**

Edellä 44–47 §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeus oli joutunut mainituissa pykälissä säädettyjen tai vastaavien aikaisemmassa laissa tarkoitettujen rajoitusten piiriin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuukselle tai haittaa tienpidolle, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 44–47 §:ssä sekä tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asemakaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

49 § (13.7.2018/572)**Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely**

Ennen kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ryhtyy poistamaan 44 §:n 2 momentissa tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitettuja luonnonesteitä, tulee siitä ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka siitä kuuluttaa hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osoituksen mukaan.

50 §**Vähäisten laitteiden ja rakenteiden sijoittaminen**

Kiinteistön tai alueen omistajan ja haltijan tulee sallia kiinteistölle tai alueelle sijoitettavaksi liikennemerkkejä ja muita liikenteen ohjauslaitteita sekä vähäisiä maantierakenteen osia. Laitteiden ja rakenteiden sijoittamisessa sovelletaan, mitä rakentamislain 134 §:ssä säädetään. (21.4.2023/766)

L:lla 766/2023 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Kiinteistön tai alueen omistajan ja haltijan tulee sallia kiinteistölle tai alueelle sijoitettavaksi liikennemerkkejä ja muita liikenteen ohjauslaitteita sekä vähäisiä maantierakenteen osia. Laitteiden ja rakenteiden sijoittamisessa sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 163 §:ssä säädetään.

Jos sijoittamisesta aiheutuvista korvauksista ei sovita, ne käsitellään ja ratkaistaan maantietoimituksessa.

51 § (13.7.2018/572)**Lumiaita ja lumen sijoittaminen**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus pystyttää tiealueen ulkopuolelle tilapäinen tai kiinteä lumiaita, jos se lumen tielle kerääntymisen estämiseksi on tarpeen. Kiinteä lumiaita saadaan asutulla alueella kuitenkin pystyttää vain kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksella tai, jos suostumusta ei saada, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen antamalla luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lumiaita on tarpeen maantien pitämiseksi yleistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa eikä aidasta tai sen pitämisestä aiheudu kiinteistölle merkittävää haittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus maantien kunnossapidon yhteydessä sijoittaa maantiealueelta lunta tiealueen ulkopuolellekin.

52 § (13.7.2018/572)

Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella alueidenkäyttölain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön. (21.4.2023/766)

L:lla 766/2023 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun mainoksen tai ilmoituksen asettamisesta on ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys mainoksesta tai ilmoituksesta ja sen sijoittamispaikasta sekä selvitys kiinteistönomistajan tai -haltijan suostumuksesta sen pystyttämiseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pyytää ilmoituksen johdosta kunnalta lausunnon.

Jos mainoksen tai ilmoituksen asettaminen ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on 30 päivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tehtävä päätös, jossa se voi kieltää mainoksen tai ilmoituksen asettamisen tai määrätä asettamiselle tarpeellisia ehtoja. Mainosta tai ilmoitusta ei saa asettaa ennen tämän määräajan umpeutumista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia mainoksen tai ilmoituksen asettamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin. Aika, jonka mainos tai ilmoitus saa olla ilmoitetussa paikassaan, on 10 vuotta, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrää tätä lyhyempää aikaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen rajoittavan tai kieltävän päätöksen antamista tehtävä yhteistyötä ilmoituksen tekijän ja asianomaisen kunnan kanssa.

52 a § (29.6.2016/566)

Poikkeukset ilmoitusvelvollisuudesta

Edellä 52 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kokous-, tiedotus-, huvi-, hää- tai muuta niihin rinnastettavaa tilaisuutta taikka yhteiskunnallista, poliittista tai muuta aatteellista tilaisuutta koskevaa tilapäistä ilmoittelua. Näitä koskevat ilmoitukset saa asettaa paikalleen aikaisintaan kuukautta ennen asianomaista tilaisuutta, ja ne on poistettava viikon kuluessa siitä, kun tilaisuus on pidetty. Ilmoitusvelvollisuus ei koske myöskään rakennuksessa tai sen läheisyydessä tapahtuvaa ilmoittelua tai mainontaa, joka koskee paikalla harjoitettavaa toimintaa tai siellä myytäviä tuotteita.

52 b § (23.11.2018/980)

Määräystenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä 52 §:ssä tarkoitetun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä. Lisäksi virasto voi antaa liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarkempia määräyksiä 52 ja 52 a §:ssä tarkoitettujen mainosten ja ilmoitusten teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta.

5 luku**Alueiden hankkiminen ja korvaukset****53 §****Maantietoimitus**

Tietä varten tarvittavat alueet ja oikeudet lunastetaan maantietoimituksessa ja lunastamisessa noudatetaan, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä *lunastuslaki*, säädetään, jollei tästä laista muuta johdu. Maantietoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta, virheen oikaisemisesta ja toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistömuodostamislaisissa (554/1995) kiinteistötoimituksesta säädetään. (22.12.2009/1242).

Toimitusinsinööri voi suorittaa maantietoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos kukaan asianosaisista ei sitä vaadi eikä toimituksessa ole kysymys korvauksista.

53 a § (13.7.2018/572)**Radat maantietoimituksessa**

Edellä 32 a §:n mukaisessa tiesuunnitelmassa osoitetut muutokset rautatiehen käsitellään ja ratkaistaan maantietoimituksessa. Maantie- ja rautatietarkoituksiin lunastetut alueet muodostetaan eri lunastusyksiköiksi. Rautatietä koskevasta lunastamisesta ja korvauksista säädetään muutoin ratelain 5 luvussa.

54 § (13.7.2018/572)**Maantietoimituksen vireilletulo**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus 26 §:n 1 momentin perusteella hakea maantietoimitusta, kun hyväksytty tiesuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

55 §**Asianosaiset maantietoimituksessa ja ympäristövahinkojen korvaaminen**

Maantietoimituksen asianosainen on toimituksen hakija ja muu henkilö, jonka oikeutta tai etua toimitus koskee. Tien rakentamisesta tai sen käyttämisestä aiheutuvasta haitasta tai vahingosta voidaan vaadittaessa määrätä korvaus lunastuslain 38 §:n estämättä.

Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994) tarkoitetun ympäristövahingon korvaamisesta maantietoimituksessa on voimassa, mitä mainitun lain 12 §:ssä säädetään.

56 § (13.7.2018/572)**Haltuunotto**

Tiesuunnitelmassa osoitetut tiealueet ja muut tienpitäjän käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan tienpitäjän haltuun maantietoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrättyä ajankohtana. Tiesuunnitelmassa osoitettu yksityistä tietä tai liittymää varten tarvittava alue otetaan tienpitäjän haltuun siksi ajaksi, kunnes tie tai liittymä on tehty. Haltuun otettaessa tienpitäjälle syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, voi lunastustoimikunta asianomaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kuluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty ennakkokorvaus tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitettussa ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioiduissa tien parantamisissa voi haltuunotto tapahtua sopimuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen tulee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kuitenkin viipymättä hakea maantietoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohtuullinen ja tietyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus poistaa omaisuuden. Tällöin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvillisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

56 a § (13.7.2018/572)

Yksityisen tien luovuttaminen

Edellä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityinen tie luovutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen määräämänä ajankohtana tieosakkaille tai kiinteistön omistajalle sen jälkeen, kun tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken on maantietoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä maantietoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

57 § (13.7.2018/572)

Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde tiesuunnitelman tai 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osoituksen mukaan. Tiesuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy. Tämän lain 75 §:n 2 momentin mukaisessa maantietoimituksessa lunastuksen kohde vahvistetaan 5 §:n 3 momentin mukaan, tarvittaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osoituksen mukaan.

Tiealueeksi vahvistettu alue siirtyy lunastuspäätöksen saatua lainvoiman tienpitäjän omistukseen, jollei tämä jo ennestään omista aluetta.

58 §

Tieoikeuden perustaminen

Milloin maantie sijoitetaan kiinteistön alueella tunneliin, sillalle, padolle, kannelle tai kannen alle taikka tien ylä- tai alapuolelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu rakentamista, perustetaan tienpitäjälle 57 §:n 2 momentissa tarkoitetun omistusoikeuden sijasta tiealueeseen tieoikeus siten kuin tiesuunnitelmassa määrätään. Milloin maantie sijoitetaan muulle kuin tienpitäjälle kuuluvan lunastusyksikön alueelle, perustetaan tienpitäjälle tiealueeseen tieoikeus.

Lunastuspäätöksen saatua lainvoiman syntyy tienpitäjälle 7 §:n mukaiseen liitännäisalueeseen sen käyttötarkoitusta vastaava tieoikeus.

Tieoikeus on kiinteistöön kohdistuva pysyvä tie- tai liitännäisalueen käyttämiseen nähden rajoittamaton oikeus. Tieoikeuden ulottuvuudesta ja sisällöstä voidaan tiesuunnitelmassa antaa tarkempia määräyksiä.

59 §

Oikeuksien raukeaminen

Tiealueen siirtyessä tienpitäjän omistukseen raukeavat tiealueeseen kohdistuvat kiinnitykset ja muut erityiset oikeudet. (22.12.2009/1242).

Maantietoimituksessa voidaan kuitenkin päättää erityisen oikeuden pysyttämisestä edellyttäen, että oikeudesta ja sen käyttämisestä ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle tai haittaa tienpidolle eikä oikeuden pysyttäminen vaarana kiinteistöjärjestelmän selkeyttä.

60 §

Laskuajat

Tiesuunnitelmassa osoitettuun laskuojaalueeseen perustetaan tienpitäjälle rasiteoikeus.

Jos maantietoimituksessa ei yhteisestä ojituksesta sovita tai siihen muutoin on erityisiä syitä, voidaan ojitusta koskeva asia siirtää käsiteltäväksi vesilaissa tarkoitettussa ojitustoimituksessa, jossa voidaan tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa tiesuunnitelmassa osoitetusta laskuajan paikasta.

Jos laskuajasta aiheutuu sen tekemisen jälkeen vahinkoa tai haittaa eikä korvauksista sovita, asia käsitellään vesilain mukaan.

61 §

Suoja- ja näkemäalueiden merkitseminen

Jos kiinteistöön kohdistuu 44 ja 45 §:n mukaisia tiealueen ulkopuolisia käytönrajoituksia, ne on merkittävä toimituskartalle ja tarpeen mukaan maastoon. Rajoitus on merkittävä kiinteistörekisteriin.

62 § (13.7.2018/572)

Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä säädetään, toimitusinsinööri voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä jakaa toimitusmääräyksen tarkoittamaa lunastusta koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri maantietoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin tulee ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen ilman eri hakemusta jatkaa lunastusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien lunastusasioiden lisäksi tässä toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

63 § (29.6.2016/566)

Tilusjärjestely

Maantietoimituksessa on selvitettävä tilusjärjestelyjen suorittamisen tarpeellisuus. Tilusjärjestelyn tarpeellisuus selvitetään ja ratkaistaan kuitenkin maantietoimituksen sijasta kiinteistönmuodostamislain 67 §:n 4 momentissa tarkoitettussa uusjakotoimituksessa, jos maantietoimituksen ajankohtana sellainen on vireillä. Tällaisessa uusjaossa sovelletaan sen lisäksi, mitä kiinteistönmuodostamislain 82 §:ssä säädetään, tämän lain 64–67 §:n säännöksiä.

Tilusjärjestelytoimenpiteenä voidaan suorittaa tilusvaihto kiinteistöjen kesken tai, jos sitä ei voida sopivasti toimittaa, alueen siirtäminen kiinteistöstä toiseen rahana suoritettavaa täyttä korvausta vastaan. Mitä tässä säädetään kiinteistöstä, koskee myös maantienä lakkautettua tai lakkaavaa tietä tai tienosaa.

Tilusvaihtoon ja alueen siirtämiseen maantietoimituksessa sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 59, 65 ja 66 §:ssä säädetään, jollei tämän lain 64–66 §:stä muuta johdu.

64 §

Tilusjärjestelyn edellytykset

Tilusjärjestely voidaan suorittaa, jos:

- 1) se on tarpeen maantien aiheuttaman tilusten haitallisen pirstoutumisen korjaamiseksi;
- 2) sillä voidaan poistaa tai huomattavasti vähentää niitä kustannuksia tai korvauksia, jotka muutoin aiheutuisivat uuden kulkuyhteyden järjestämisestä maantien katkaiseman kulkuyhteyden sijaan;
- 3) tilusvaihto tai alueen siirtäminen lisä-alueen antamiseksi maantiehen rajoittuvalle taikka suojaja- tai näkemäalueella olevalle kiinteistölle tien rakentamisen tai 44 ja 45 §:n mukaisen kiellon johdosta on erityisen tärkeää kiinteistön käyttökelpoisuuden lisäämiseksi; tai
- 4) se on tarpeen sellaisen arvoltaan vähäisen, maantien vuoksi erilleen jäävän alueen siirtämiseksi toiseen kiinteistöön, jota alueen omistaja ei voi käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla hyväkseen, mutta jota voidaan käyttää toisen kiinteistön yhteydessä.

Tilusjärjestelyn suorittaminen edellyttää lisäksi, että:

- 1) edellä 1 momentin 1 kohdassa mainitussa tapauksessa sillä saadaan aikaan merkittävä parannus kiinteistöjaotukseen;
- 2) siitä ei aiheudu kenellekään sanottavaa haittaa; ja
- 3) se ei vaikeuta asemakaavan toteuttamista.

Tilusjärjestelyn suorittamiseen ei vaadita kiinteistön omistajan eikä siihen kohdistuvan pantti- tai erityisen oikeuden haltijan suostumusta.

65 §

Tilusjärjestelysopimukset

Jos asianomaisten kiinteistöjen omistajat sopivat, voidaan maantietoimituksessa muissakin kuin 64 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa tehdä maantien rakentamisen johdosta muitakin tarpeellisia, kiinteistöjaotusta parantavia tilusjärjestelyjä noudattaen, mitä 64 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetään.

66 §

Tilusjärjestelyjen korvaukset

Tilusjärjestelyssä arvioidaan kiinteistöstä toiseen siirtyvä alue erikseen luovuttavan ja vastaanottavan kiinteistön kannalta. Jos nämä arvot eroavat toisistaan, on erotus määrättävä tienpitäjän korvattavaksi.

67 § (29.6.2016/566)

Lunastuksen laajentaminen

Jos maantien aiheuttaman tilusten pirstoutumisen, tilusalan vähenemisen tai 44 ja 45 §:n mukaisen kiellon johdosta taikka muusta sellaisesta syystä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle eikä haittaa voida poistaa tai olennaisesti vähentää tilusjärjestelyillä, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta haitastaan, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jos maantien rakentamisesta muutoin aiheutuu kiinteistön tai sen osan käyttämiselle huomattavaa vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus korvauksen sijasta vaatia tienpitäjää lunastamaan kiinteistö tai sen osa. Tienpitäjällä on oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos tässä momentissa tarkoitettu haitan- tai vahingonkorvaus olisi huomattavan suuri kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Tiesuunnitelmassa voidaan osoittaa tienpitäjälle oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos kustannukset maantiestä kiinteistölle tai sen osalle aiheutuvien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka uuden kulkuyhteyden järjestämiseksi maantien katkaiseman kulkuyhteyden sijaan olisivat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna. Tiesuunnitelmasta tulee tällöin käydä ilmi haitallisten vaikutusten poistamisen tai vähentämisen taikka uuden kulkuyhteyden järjestämisen kustannusten suhde kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Kiinteistöistä tai niiden osista, jotka lunastetaan 1 tai 2 momentin nojalla, muodostetaan yksi tai useampi tiealueesta erillinen lunastusyksikkö noudattaen, mitä lunastuslain 49 a §:n 1 momentissa säädetään.

68 § (21.4.2023/766)

Lunastuksen laajentaminen asemakaava-alueella

Kun maantietä rakennetaan alueidenkäyttölain 83 §:n 4 momentin mukaisella maantien liikennealueeksi osoitetulla alueella, tienpitäjä on velvollinen kiinteistön omistajan maantietoimituksessa sitä vaatiessa lunastamaan kiinteistön tai sen osan sanotun alueen rajaan saakka. Tienpitäjällä on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka. Lunastusyksikön muodostamisesta on voimassa, mitä 67 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos asemakaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentin mukaiseen lunastusoikeuteen tai -velvollisuuteen, on hyväksytty tai alueen lunastaminen on alueidenkäyttölain nojalla vireillä, ei lunastamisesta saa maantietoimituksessa päättää ennen kuin asemakaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen

lunastamista koskeva asia on lakannut olemasta alueidenkäyttölain nojalla vireillä. Tarvittaessa asia voidaan erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi.

L:lla 766/2023 muutettu 68 § tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

68 §

Lunastuksen laajentaminen asemakaava-alueella

Kun maantietä rakennetaan maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentin mukaisella maantien liikennealueeksi osoitetulla alueella, tienpitäjä on velvollinen kiinteistön omistajan maantietoimituksessa sitä vaatiessa lunastamaan kiinteistön tai sen osan sanotun alueen rajaan saakka. Tienpitäjällä on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka. Lunastusyksikön muodostamisesta on voimassa, mitä 67 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos asemakaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentin mukaiseen lunastusoikeuteen tai -velvollisuuteen, on hyväksytty tai alueen lunastaminen on maankäyttö- ja rakennuslain nojalla vireillä, ei lunastamisesta saa maantietoimituksessa päättää ennen kuin asemakaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen lunastamista koskeva asia on lakannut olemasta maankäyttö- ja rakennuslain nojalla vireillä. Tarvittaessa asia voidaan erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi.

69 § (30.12.2019/1501)

Yksityistiejärjestelyt

Maantietoimituksessa on tehtävä sellaiset yksityisiä teitä ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen maantien rakentamisen tai 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräysten ja kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut yksityistielain mukaisessa yksityistietoimituksessa käsiteltäviksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä yksityistielain 76 §:ssä tarkoitetussa alueellisessa yksityistietoimituksessa, joka voidaan suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pyynnöstä ilman erillistä hakemusta. Tällöin tämän lain 72 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva kysymys ratkaistaan tässä toimituksessa, johon lisäksi sovelletaan, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

70 §

Korvaussopimukset

Jos asianosaiset ovat sopineet korvauksista, ei sopimusta alisteta lunastustoimikunnan vahvistettavaksi lunastuslain 40 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Mitä korvauksista on sovittu, on voimassa myös sitä kohtaan, jolle asianosaisen oikeus kiinteistöön on siirtynyt.

Tiealueesta, joka on luovutuksella tullut tienpitäjän omistukseen, muodostetaan lunastusyksikkö tai se voidaan liittää tienpitäjällä olevaan tai tienpitäjälle muodostettavaan lunastusyksikköön. Alueeseen kohdistuvien kiinnitysten ja muiden erityisten oikeuksien raukeamisesta on voimassa, mitä 59 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettujen oikeuksien raukeamisesta aiheutuu vahinkoa oikeuden haltijalle, on se tienpitäjän korvattava. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään maantietoimituksessa.

71 §

Korvaus suoja- ja näkemäalueista

Jos kiinteistön käyttämiselle aiheutuu vahinkoa tai merkittävää haittaa siitä, että omistajan oikeutta rajoitetaan 44–46 §:ssä tarkoitettulla tavalla alueella, jonka käyttöä ei aikaisemmin ole vastaavasti rajoitettu, on tienpitäjä velvollinen korvaamaan vahingon tai haitan.

Jos kiinteistön omistajalle aiheutuu vahinkoa siitä, että omaisuutta poistetaan suoja- tai näkemäalueelta 44 tai 45 §:n perusteella, on kiinteistön omistajalla oikeus saada tienpitäjältä korvaus vahingostaan. Edellä 48 §:n 2 momentin mukaisesta omaisuuden poistamisesta, siirtämisestä tai muutostyöstä aiheutuvista kustannuksista on omistajalla oikeus saada tienpitäjältä korvaus.

72 §**Korvaus liittymäkiellosta**

Jos 24 §:n 1 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu merkittävää haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä maantielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

73 §**Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä**

Jos 16 §:n 1 momentin nojalla suoritetusta toimenpiteestä, 36 §:n mukaisen tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyttämisestä, 50 §:n mukaisesta vähäisten laitteiden ja rakenteiden sijoittamisesta taikka 51 §:ssä tarkoitetun lumiaidan pitämisestä tai lumen sijoittamisesta aiheutuu kiinteistölle vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

Mitä 1 momentissa säädetään tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai käyttämisestä kiinteistölle aiheutuvan vahingon tai haitan korvaamisesta, koskee myös maantieliikenteestä yksityiselle tielle sen käyttämisestä tilapäisenä kulkutienä aiheutuvien vahinkojen tai haittojen korvaamista tieosakkaille tai tiekunnalle, milloin sellainen on tielle perustettu. (29.6.2016/566).

74 § (13.7.2018/572)**Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietoimitus**

Jos maantiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos hän ei halua saada korvausta menetyksestään, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin maantietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta maantietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä maantietoimituksessa.

75 § (13.7.2018/572)**Maantietoimitus erityisissä tapauksissa**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on haettava viipymättä maantietoimitusta, kun yksityinen tie tai katu on muutettu maantiekse taikka kun maantie tai liitännäisalue on lakkautettu.

Ennestään olevan maantien tiealueen tai liitännäisalueen taikka suoja- tai näkemäalueen rajan määrittämiseksi voidaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai kiinteistön omistajan hakemuksesta pitää maantietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä ja ratkaista 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvausasia.

Jos ennestään oleva tie käsittää tienpitäjän omistuksessa olevan kiinteistön tai sen osan, tällainen alue voidaan siirtää maantietoimituksessa lunastusyksikkönä olevaan maantiehen. Siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta.

76 §**Arvohetki ja yleisen hintatason muutoksen huomioon ottaminen**

Korvaus lunastettavasta omaisuudesta on määrättävä haltuunoton ajankohdan (*arvohetki*) arvon perusteella.

Jos yleinen hintataso on arvohetken jälkeen kohonnut, on lopullinen korvaus tai, jos ennakkorvauksia on määrätty, lopullisen lunastuskorvauksen ja toimituksessa määrätyn ennakkorvauksen välinen erotus sovitettava kohonnutta hintatasoa vastaavaksi.

77 §**Arvohetki erityisissä tapauksissa**

Edellä 74 ja 75 §:n mukaisissa maantietoimituksissa korvattava omaisuus, haitta tai vahinko arvioidaan ja korvaus määrätään toimituksen päättymisajankohdan mukaisena.

78 §

Korvauksensaajan määrääminen

Lunastuskorvaus on maantietoimituksessa määrättävä suoritettavaksi sille, jolle lunastettava omaisuus tai korvauksen kohde kuuluu korvauksen määräämisen ajankohtana, jollei toimituksessa esitetystä selvityksestä muuta johdu.

79 § (13.7.2018/572)

Korvausten maksaminen ja korko

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritettaviksi määrättyt ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksettaviksi määrättyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 56 §:ssä tarkoitettusta haltuunotosta, jollei mainitun pykälän 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kyseisen maantietoimituksen päättymisajankohdasta. Tilusjärjestelyn johdosta määrätylle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta. (19.11.2021/993).

Maantietoimituksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksettaviksi määrättyt korvaukset ja edellä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

80 § (13.7.2018/572)

Riidanalaisen korvauksen tallettaminen

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valittaa maantietoimituksessa määrättyistä korvauksista, voidaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

81 § (13.7.2018/572)

Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa

Maantietoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asianosaisen on maksettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

82 §

Panttioikeuden haltijan oikeus korvaukseen

Jos panttioikeuden haltija on kokonaan tai osaksi menettänyt saamisensa sen vuoksi, että korvausta ei ole talletettu tai korvaukseen oikeutettu on luopunut korvauksesta tai korvaus on sovittu ilmeisesti liian pieneksi, on hänellä oikeus saada tienpitäjältä korvaus vahingostaan.

Kun kiinteistö, johon kohdistuu panttioikeus, lunastetaan kokonaan, on kiinteistön lunastuksen johdosta suoritettava kohteenkorvaus määrättävä talletettavaksi. Muutoin tallettamisesta on voimassa, mitä lunastuslain 49 §:n 2–4 momentissa säädetään.

83 § (13.7.2018/572)

Vähäiset korvaukset

Jos lunastustoimikunta on määrännyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksamaan samalle asianosaiselle korvauksia, joiden kokonaissumma ei ylitä 20:tä euroa, niitä ei tarvitse maksaa eikä tallettaa.

84 § (3.2.2023/139)**Korvauksettomat luovutukset**

Valtiolla ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen. Korvaukseen oikeutettuja ovat kuitenkin valtion liikelaitokset. Valtioneuvosto voi päättää valtion korvausoikeudesta toisin, jos tähän on erityisiä syitä.

Yksityisen tien tai kadun muuttuessa maantiekse siirtyy tiekunnan tai tieosakkaiden tien alue ja katualue korvauksetta tienpitäjälle.

85 § (13.7.2018/572)**Maantietoimituksen kustannukset**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa maantietoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 74 §:n mukaisessa maantietoimituksessa toimituskustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettaviksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

86 §**Maantietoimituksen rekisteröinti**

Maantietoimitus voidaan rekisteröidä korvausten suorittamisesta riippumatta, kun se on saanut lainvoiman, eikä korvausten suorittamisesta tarvitse ilmoittaa Maanmittauslaitokselle. (13.12.2013/906)

Maantietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin muutoksenhakemuksista huolimatta niiden kiinteistöjen osalta, joita muutoksenhaku ei koske. Myös muutoksenhaun kohteena olevien kiinteistöjen osalta maantietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin, jos muutoksenhaku ei vaikuta lunastuksen kohteen vahvistamiseen taikka tehtäviin merkintöihin. Kiinteistörekisterin pitäjän on näissä tapauksissa pyydettävä maa- ja metsätalouden ministeriöltä lupa rekisteröintiin. Asian ratkaisee maa- ja metsätalouden ministeriö.

87 §**Muutoksenhaku maantietoimituksessa tehtyihin päätöksiin**

Toimitusinsinöörin 62 §:n 1 momentin mukaan tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta. Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyihin päätöksiin on muutoin voimassa, mitä lunastuslain 89–93 §:ssä säädetään.

6 luku**Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen sekä liitännäisalueen lakkauttaminen****88 § (13.7.2018/572)****Maantien lakkaaminen**

Jos maantietä parannettaessa tie on siirretty uuteen paikkaan eikä tiesuunnitelmassa ole määrätty, että tie entisellä paikallaan edelleen jää maantiekse, se tältä osin lakkaa olemasta maantie. Tämän estämättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saa käyttää entistä tiealuetta muihin tietarkoituksiin sen mukaan kuin siitä tiesuunnitelmassa määrätään. Tällöin maantietoimituksessa tulee määrätä, että tiealue jää tienpitäjän omistukseen tai tieoikeus siihen jätetään voimaan. Jollei tällaista määräystä tiesuunnitelmassa ole annettu, alueen käyttö maantietarkoituksiin ja siihen kohdistuva oikeus lakkaa parannetun maantien tultua luovutetuksi yleiseen liikenteeseen.

Kun lakanneen maantien tiealuetta ei enää tarvita 1 momentissa tarkoitettuihin muihin tietarkoituksiin, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus lakkauttaa alueen käytön ja siihen kohdistuvan tienpitäjän oikeuden. Tällaiseen alueeseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään entisestä tiealueesta.

89 § (29.6.2016/566)**Maantien lakkauttaminen**

Jos maantietä ei enää käytetä yleiseen liikenteeseen, se voidaan lakkauttaa. Tie lakkaa olemasta maantie sen kalenterivuoden päättyessä, jolloin lakkauttamista koskevan tiesuunnitelman hyväksymispäätös saa

lainvoiman. Kun tie lakkaa maantienä, lakkaa siihen kohdistunut tienpitäjän oikeus.

90 § (13.7.2018/572)

Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet

Mitä entiselle tiealueelle on tienpitoa varten rakennettu tai sijoitettu, siirtyy alueen omistajalle, jollei hankkeesta vastaava vie sitä pois vuoden kuluessa tien lakkaamisesta tai luovuta sitä muulle taholle. Tiesuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta yksityiseksi tieksi tai kaduksi ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita ja laitteita. Alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö sanottuun tarkoitukseen vaikeudu. Vastuu mainituista rakenteista ja laitteista siirtyy yksityisen tien tai kadun pitäjälle maantien lakatessa.

Jos lakkaavaa tai lakkautettavaa maantietä ei tarvita 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen, on tiesuunnitelmassa osoitettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen tiealueen palauttamiseksi ennalleen. Hankkeesta vastaavan tulee huolehtia näistä toimenpiteistä kustannuksellaan vuoden kuluessa tien lakkaamisesta.

Oikeus pitää tiealueelle 42 tai 42 a §:n nojalla sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyy voimassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen myöntämän luvan tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tehdyn ilmoituksen mukaisesti tiealueen siirtyessä uudelle omistajalle.

91 § (13.7.2018/572)

Entisen tiealueen siirtyminen

Jollei tämän lain 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään alueidenkäyttölain 93 §:ssä. ([21.4.2023/766](#)).

L:lla [766/2023](#) muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jollei tämän lain 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 112 §:n 6 momentissa tarkoitettuja muihin tietarkoituksiin käytettyjä entisiä tiealueita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lakkautettua alueen käytön 88 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakannut maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu alueidenkäyttölain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus. ([21.4.2023/766](#)).

L:lla [766/2023](#) muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakannut maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus.

Tiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin tien ajoradan tai ajoratojen muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Toisiinsa rajoittuvien kiinteistöjen välinen raja jatkuu tiealueella sen rajasta kohtisuoraan sanottua keskilinjaa vastaan. Edellä sanotun estämättä saadaan rajaa entisellä tiealueella käytäessä oikoa rajaa ja suorittaa muita kiinteistöjaotuksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastikemaata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen.

92 §

Entistä tiealuetta koskevat menettelyt

Maantietoimituksessa todetaan viereiseen kiinteistöön tai kunnan omistukseen siirtynyt tiealue ja sen pinta-ala sekä merkitään alue karttaan ja tarvittaessa maastoon. Kunnan omistukseen siirtyneet alueet muodostetaan, sen mukaan kuin on tarkoituksenmukaista, yhdeksi tai useammaksi kiinteistöksi tai liitetään kunnan ennestään omistamaan kiinteistöön noudattaen soveltuvien osin, mitä kiinteistönmuodostamislain 41 §:ssä säädetään.

Kunnan omistukseen asemakaava-alueen ulkopuolella ennen 1 päivää heinäkuuta 1991 siirtynyt entisen yleisen tien alue, joka ei kuulu ennestään kiinteistöön, muodostetaan tilaksi tai liitetään kiinteistöön kiinteistönmuodostamislain 41 §:ssä tarkoitetussa toimituksessa. Määräyksen toimituksen suorittamiseen antaa Maanmittauslaitos hakemusta kuultuaan sitä ennen kuntaa. Toimituskustannukset maksaa kunta. (13.12.2013/906).

Jos viereiseen kiinteistöön ennen 1 päivää heinäkuuta 1991 siirtyneen entisen yleisen tien rajaa ei ole käyty, kiinteistöön siirtynyt alue voidaan rajaa käymättä todeta aluetta koskevan kiinteistötoimituksen yhteydessä, jollei rajan paikasta ole epäselvyyttä. Kiinteistön omistajan hakemuksesta rajan paikan määrittämiseksi suoritetaan kiinteistönmääritys.

93 § (30.12.2019/1501)**Entinen tiealue yksityisenä tienä**

Vaikka entisen maantien tiealue on siirtynyt viereisen kiinteistön omistajan tai kunnan omistukseen, saa muukin, joka tarvitsee aluetta yksityiseksi tieksi, käyttää sitä korvauksetta tienään, kunnes tieoikeutta koskevat kysymykset on käsitelty 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä tai 75 §:n 1 momentin mukaisessa maantietoimituksessa.

Edellä 92 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen alueiden käyttämistä yksityisenä tienä koskevat kysymykset käsitellään ja ratkaistaan yksityistielain mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa 1 momentissa tarkoitetun entisen maantien kunnossapidosta maantien lakkaamista seuraavan kalenterivuoden lokakuun 1 päivään saakka.

Ennen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kunnossapitovelvollisuuden päättymistä on maantietoimituksessa päätettävä entisen maantien tienpitovelvollisuuden jakamisesta tieosakasten kesken. Tarvittaessa siitä voidaan määrätä väliaikaisesti. Tällainen määräys lakkaa olemasta voimassa, kun maantietoimitus on saanut lainvoiman, jollei tienpitovelvollisuuden jakamisesta päätettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty.

94 §**Aikaisempien säännösten mukaiset entiset tiealueet**

Jos yleinen tie on lakkautettu tai maan käyttö tiealueeksi muusta syystä lakannut ennen 1 päivää tammikuuta 1958 eikä tiealuetta ole määrätty muihin tietarkoituksiin, on tiealueeseen sovellettava tämän lain säännöksiä.

Jos viereisen alueen omistajan yksinomaisessa hallinnassa on pysyvästi ollut ja edelleen on tiealuetta enemmän kuin mitä 91 §:n 4 momentin mukaan voi tulla kuulumaan mainittuun alueeseen, voidaan myös hänen näin hallitsemansa maa vaadittaessa liittää tähän alueeseen.

95 § (13.7.2018/572)**Liitännäisalueen lakkauttaminen**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus lakkauttaa liitännäisalueen, kun sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut tieoikeus.

Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentin mukainen muuna rekisteriyksikkönä kiinteistörekisteriin merkitty lakkautettu liitännäisalue on maantietoimituksessa määrättävä kuulumaan siihen kiinteistöön, josta se on otettu tietarkoituksiin tai, jollei sitä kiinteistöä enää ole, siihen tai niihin kiinteistöihin, joihin se alueellisesti parhaiten soveltuu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekin hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, on hyödynsaaja velvollinen korvaamaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

95 a § (13.7.2018/572)

Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi lakkauttaa maantietarkoituksiin tarpeettomia tiealueen osia. Tienpitäjän oikeus lakkautettuun tiealueen osaan lakkaa, kun lakkautuspäätös on tehty. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on haettava viipymättä maantietoimituksen pitämistä, kun tiealueen osa on lakkautettu. Tiealueen osan lakkauttamiseksi voidaan tarvittaessa laatia ja hyväksyä tiesuunnitelma.

Tienpitäjän omistama lakkautettu tiealueen osa siirretään maantietoimituksessa viereiseen kiinteistöön noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa lohkomisesta säädetään. Jos tiealueen osan lakkauttaminen on tullut vireille muun kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteesta, vastaa vireillepanija maantietoimituksen toimituskustannuksista. Tienpitäjän omistaman tiealueen osan lakkauttamisesta saadun hyödyn korvaamiseen sovelletaan, mitä 95 §:n 3 momentissa säädetään.

Lakkautetulle tiealueen osalle tienpitoa varten rakennettuun tai sijoitettuun sovelletaan, mitä 90 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tienpitäjällä on oikeus luovuttaa tienpitoon tarpeettomia tiealueen osia. Luovuttamiseen sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

96 §

Panttioikeuden ja erityisen oikeuden raukeaminen

Jos kiinteistöön, johon kuulunut alue on tämän luvun nojalla siirtynyt toiseen kiinteistöön, kohdistuu pantti- tai erityinen oikeus, raukeaa mainittu oikeus siirtyneen alueen osalta. Jos oikeuden raukeamisesta aiheutuu sen haltijalle vahinkoa, on tällä oikeus saada tienpitäjältä siitä korvaus. Tällöin on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä 5 luvussa säädetään.

97 §

Suoja- ja näkemäaluemerkintöjen poistaminen

Kun maantie on lakannut, poistetaan 61 §:n mukaiset kiinteistöihin kohdistuvat merkinnät kiinteistörekisteristä.

98 §

Tiealueen ulkopuoliset alueet

Tämän luvun säännökset eivät koske tienpitäjälle tienpitotarkoituksiin lunastettua tai luovutuksella tullutta muuta kuin tiealuetta.

7 luku

Erinäiset säännökset

99 § (23.11.2018/980)

Päätöksenteko

Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy yleissuunnitelmat ja tiesuunnitelmat. Virasto voi erityisistä syistä siirtää suunnitelman liikenne- ja viestintäministeriön hyväksyttäväksi.

Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa maantien kuulumisen valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteihin. (3.2.2023/139).

99 a § (13.7.2018/572)

Maksut

Tämän lain mukaisesta luvasta ja ilmoituksesta perittävästä maksusta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992) ja sen nojalla.

99 b § (13.7.2018/572)**Avustavien tehtävien siirtäminen**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtää sopimuksella yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle tienpidon lupatehtäviin liittyviä avustavia maasto- ja neuvontatehtäviä.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

100 § (30.12.2019/1501)**Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin**

Tienpitäjän ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten on yhteistyössä varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin sekä huolehdittava siitä, että toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Niiden on osallistuttava toimintansa edellyttämällä tavalla valmiussuunnitteluun ja valmisteltava etukäteen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa.

Tienpitäjän on yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa laadittava valmiussuunnitelma, jonka laadinnassa on otettava huomioon maanteiden liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja niiden ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut tienpitoon poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa vaikuttavat olosuhteet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa teknisiä määräyksiä 2 momentissa tarkoitettua valmiussuunnitelman laadinnasta ja tarkemmasta sisällöstä.

100 a § (23.11.2018/980)**Väyläviraston tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmä**

Väyläviraston tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava kaikkien valta- ja kantateiden sekä vilkasliikenteisten seututeiden tienpitoon kuuluvien riskien hallinta.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on laadittava kirjallisesti. Siinä on oltava Väyläviraston hyväksymä ja koko henkilökunnalle tiedoksi annettu turvallisuuspolitiikka, laadullisia ja määrällisiä tavoitteita turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä suunnitelmia ja toimintatapoja kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on kiinnitettävä erityistä huomiota organisaation vastuunjakoon, organisaation kaikilla tasoilla tapahtuvaan valvontaan, henkilöstön osallistumiseen johtamisjärjestelmää koskevaan päätöksentekoon sekä turvallisuusjohtamisjärjestelmän jatkuvaan parantamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä turvallisuusjohtamisjärjestelmän sisällöstä.

100 b § (13.7.2018/572)**Tienpidon omavalvonta**

Tienpitäjän ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten laissa säädetyt tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteillä ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on huolehdittava siitä, että palveluntuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palveluntuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

100 c § (19.11.2021/998)

100c § on kumottu L:lla 19.11.2021/998.

101 § (13.7.2018/572)

Hallinnolliset pakkokeinot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, jatkamasta tai toistamasta lainvastaista menettelyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, täyttämään velvollisuutensa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkasakkoon, teettämiseen ja keskeyttämiseen sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa säädetään.

Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta estetään toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai estetään 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkimustyön suorittaminen, on poliisin annettava pyynnöstä virka-apua poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaisesti.

101 a § (13.7.2018/572)

Oikeus saada tietoja

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä tienpitäjälle ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

102 § (13.7.2018/572)

Kustannusten periminen

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

103 § (3.2.2023/139)

Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti

Liikenne- ja viestintävirasto toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä sekä maantien toiminnallisen luokan vahvistamista koskevan päätöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tienpitäjälle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on annettava päätös yleisesti tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Tieto kuulutuksesta on julkaistava viipymättä niissä kunnissa, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Tiesuunnitelman hyväksymispäätös, joka on merkitykseltään vähäinen, voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti. Todisteellisesta tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

104 § (3.2.2023/139)

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava tavallisella tiedoksiannolla yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä niille suunnitelmasta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti, kun päätös 103 §:n mukaisesti annetaan yleisesti tiedoksi. Tavallisesta tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lähetettävä ilmoitus yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä ja niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevasta päätöksestä sekä maantien toiminnallisen luokan vahvistamista koskevasta päätöksestä kunnalle ja maakunnan liitolle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on liitettävä tieto siitä, missä ja mihin asti päätös on nähtävillä.

105 § (19.11.2021/998)

Muutoksenhaku

Edellä 43 i §:ssä tarkoitettua pätevyytödistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 42 §:n 1 momentissa, 42 a ja 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, tiealue, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan tai maakunnan alueelle taikka viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

105 a § (7.8.2015/999)

105 a § on kumottu L:lla 7.8.2015/999.

106 §

Muutoksenhaun rajoitukset

Yleissuunnitelman hyväksymispäätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta siltä osin kuin maantien sijainti ja tekniset ratkaisut on jo hyväksytty lainvoimaisesti oikeusvaikutteisessa kaavassa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä. Siihen ei saa hakea muutosta myöskään siltä osin kuin maantien sijainti ja tekniset ratkaisut on jo hyväksytty lainvoimaisessa yleissuunnitelmassa.

107 § (13.7.2018/572)

Päätösten välitön täytäntöönpano

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Päätöksessä, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa 48 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

108 § (30.12.2019/1501)

Kuuluttaminen

Milloin tämän lain nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kieltä tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, toimivaltainen viranomainen saattaa asian tiedoksi julkisesti kuuluttamalla vähintään 30 päivän ajan. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

108 a § (23.11.2018/980)

Maantierekisteri

Väyläviraston on pidettävä rekisteriä «maanteistä». Rekisteriin on merkittävä:

- 1) onko maantie moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie;
- 2) tien liikenteellistä merkitystä kuvaava 4 §:ssä tarkoitettu luokitus; sekä
- 3) tien pituus kunnittain ja tien yleiseen liikenteeseen luovuttamispäivä sekä väyläomaisuuden hallinnan kannalta merkittävimmät tien tekniset ominaisuudet, varusteet ja laitteet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten on toimitettava 1 momentin 3 kohdan kannalta tarpeelliset tiedot Väylävirastolle.

109 § (19.11.2021/998)

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset maanteiden rekisteröinnistä, suunnitelma-asiakirjojen säilyttämisestä, jälkihoitovelvoitteista, liikenteeseen luovuttamisesta, maantien ulottuvuudesta, rakennusten etäisyydestä sekä maantien ja rautatien yhteisjärjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Maantien näkemäalueiden määrittelystä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarpeellisia määräyksiä koskien maantietunneleita ja tunneliturvallisuudirektiivissä tarkoitettujen tietunnelien turvallisuusmenettelyjä ja turvallisuuteen liittyviä teknisiä vaatimuksia sekä tieturvallisuudirektiivin edellyttämiä 43 b–43 g §:ssä tarkoitettuja menettelyjä ja vaatimuksia. Maanmittauslaitos vahvistaa maantietoimituksen suorittamisen ohjaamiseksi tarpeelliset asiakirjojen kaavat. Lisäksi Maanmittauslaitos antaa määräykset rajamerkeistä, muista maastomerkeistä sekä maantietoimituksessa suoritettavien mittauksen tarkkuudesta.

109 a § (23.11.2018/980)

Poikkeuslupa

Liikenne- ja viestintävirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan poiketa antamastaan määräyksestä. Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos se vaarantaa liikenneturvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa tien liikenteelliselle tai tekniselle toimivuudelle.

Poikkeuslupaa on haettava ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Poikkeusluvan hakijan on esitettävä selvitys poikkeamisesta aiheutuvista riskeistä ja niiden hallitsemiseksi tarpeellisista keinoista. Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa päätöksessä ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden ja tien liikenteellisen tai teknisen toimivuuden varmistamiseksi.

109 b § (19.11.2021/998)

Tienpidon viranomaisvalvonta

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo 13, 13 a, 33, 43 b–43 g, 100 ja 100 a §:n noudattamista. Liikenne- ja viestintäviraston on hoidettava valvontatehtävänsä tehokkaasti ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, että Väylävirasto noudattaa, mitä tämän lain 3 a luvussa säädetään, ja huolehtii sille erikseen sovituista tieturvallisuustehtävistä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia, sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa.

Liikenne- ja viestintävirastolla on 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään tai jotka toimivat näiden lukuun.

8 luku**Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset****110 §****Voimaantulo**

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

111 §**Kumottavat lait**

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annettu laki (243/1954);
- 2) yleisistä teistä annetun lain voimaannpanosta 21 päivänä toukokuuta 1954 annettu laki (244/1954); ja
- 3) oikeudesta entiseen tiealueeseen 21 päivänä toukokuuta 1954 annettu laki (245/1954).

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus säännökseen, joka kumotaan tällä lailla, tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin. Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus yleiseen tiehen tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta maantiehen.

112 §**Oikeuksien syntymistä ja kiinteistörekisterimerkintöjä koskevat siirtymäsäännökset**

Olemassa olevan yleisen tien tiealue, johon tienpitäjällä on tieoikeus, siirtyy tämän lain tullessa voimaan tienpitäjän omistukseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tiealueeseen välittömästi rajoittuvaa ja maantietä varten edelleen tarpeellista liitännäisaluetta.

Kiinteistörekisterin pitäjä muuttaa kiinteistörekisterissä olevat 1 momentin yleisen tien ja 2 momentin liitännäisalueiden rekisteriyksiköt lunastusyksiköiksi. Toimenpide tehdään ilman erityistä toimitusta tai päätöstä.

Sellaiseen yleisen tien tiealueeseen, joka tämän lain tullessa voimaan on kunnan omistuksessa, on tienpitäjällä tieoikeus. Siitä tehdään merkintä kiinteistörekisteriin ilman erityistä toimitusta tai päätöstä.

Jos yleinen tie tämän lain tullessa voimaan sijaitsee tunnelissa, sillalla, padolla, kannella tai kannen alla taikka tien ylä- tai alapuolelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu rakentamista taikka jos yleinen tie sijaitsee muun kuin tienpitöviranomaiselle kuuluvan lunastusyksikön alueella, kiinteistörekisterin pitäjä

merkitsee kiinteistörekisteriin tienpitoviranomaista kuultuaan tiealueeseen tienpitäjälle tieoikeuden. Merkintä tehdään ilman erityistä toimitusta tai päätöstä.

Mitä 5 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia entisiä tiealueita, joita tienpitäjällä on oikeus käyttää muihin tietarkoituksiin yleisistä teistä annetun lain 33 §:n 2 momentin tai aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön nojalla.

Jos kiinteistörekisterin pitäjä katsoo, että 4–6 momentin mukainen tieoikeutta koskeva asia on epäselvä, on sen ennen kiinteistörekisteriin merkitsemistä kuultava asianomaisen kiinteistön omistajaa tai haltijaa.

Jos kiinteistön omistaja tai haltija tekee 7 momentin mukaisen kuulemisen yhteydessä muistutuksen taikka jos rekisteriyksikön tai tieoikeuden ulottuvuus on epäselvä muissa kuin 113 §:n mukaisissa tapauksissa taikka jos siihen on muita erityisiä syitä, asia käsitellään kiinteistörekisterin pitäjän vireille panemassa maantietoimituksessa.

113 §

Kunnan omistukseen siirtyneen tiealueen merkitseminen kiinteistörekisteriin

Asemakaava-alueella oleva yleisen tien alue, joka on siirtynyt kunnan omistukseen ennen tämän lain voimaantuloa, merkitään kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä kiinteistörekisteriin yleisenä alueena, jos alue on asemakaavassa osoitettu kokonaan joksikin kiinteistönmuodostamislain 2 §:n 4 kohdan mukaiseksi yleiseksi alueeksi. Jos kunnan omistukseen siirtyneen alueen ulottuvuus on epäselvä, asia ratkaistaan ennen edellä tarkoitetun päätöksen tekemistä suoritettavalla kiinteistönmuodostamislain mukaisella kiinteistönmäärityksellä. Määräyksen toimituksen suorittamiseen antaa kiinteistörekisterin pitäjä hakemusta ja toimituskustannukset maksaa kunta.

Jos 1 momentissa tarkoitettuun kunnan omistukseen siirtyneeseen alueeseen sisältyy asemakaavassa eri käyttötarkoitukseen osoitettuja alueita, alueen kiinteistöksi muodostamista varten suoritetaan lohkominen, jossa eri käyttötarkoituksiin osoitetut alueet muodostetaan kiinteistöiksi asemakaavan mukaisesti.

Sellainen maantien tiealue, joka siirtyy kunnan omistukseen maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:n nojalla tämän lain voimaantulon jälkeen, erotetaan lohkomalla asemakaavan mukaisiksi kiinteistöiksi.

114 §

Maantietoimituksia koskevat siirtymäsäännökset

Tätä lakia sovelletaan myös niihin ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuissa maantietoimituksissa ratkaistaviin kysymyksiin, jotka otetaan tämän lain voimaantulon jälkeen ratkaistaviksi.

Jos ennen tämän lain voimaantuloa aloitetussa maantietoimituksessa tie sijaitsee tunnelissa, sillalla, padolla, kannella tai kannen alla taikka tien ylä- tai alapuolelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu rakentamista, on toimituksessa ratkaistava tieoikeuden perustaminen.

115 §

Muut siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa alueellisissa ympäristökeskuksissa vireillä olevat poikkeuslupa-asiat, jotka koskevat tienvarsien ulkomainontaa sekä rakennusten pitämistä yleisen tien vieri-, suoja- ja näkemäalueella, sekä asiat, jotka koskevat yleisistä teistä annetun asetuksen (482/1957) 63 §:n mukaista yleisen tien päätekohdan vahvistamista, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa yleisen tien vierialueelle sijoitetut liikennemerkit ja muut liikenteen ohjauslaitteet saavat jäädä paikoilleen.

Jos kunta on määrätty tienpitäjäksi yleisistä teistä annetun lain 20 §:n 1 momentin perusteella, se vastaa tämän lain tultua voimaan tienpidosta tienpitomääräyksen mukaan ja siten kuin tässä laissa ja sen nojalla tienpidosta säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriö voi erityisistä syistä vapauttaa kunnan tienpitovelvollisuudestaan. Jollekin muulle kuin tienpitäjälle yleisistä teistä annetun lain 20 §:n 2 momentin perusteella syntynyt velvollisuus vastata jostain tienpitoon kuuluvasta tehtävästä jatkuu sellaisenaan tämän

lain tullessa voimaan. Tienpitoviranomainen voi erityisistä syistä vapauttaa vastuuvollisen tienpitotehtävästään.

Yleis- ja tiesuunnitelmat, joiden laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, käsitellään ja hyväksytään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat yksityisen tien muuttamista yleiseksi tieksi koskevat asiat, joiden osalta on ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu yleisistä teistä annetun asetuksen 38 §:n 3 momentin mukainen katselmus, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat yleisen tien lakkauttamista koskevat asiat, joita koskeva lakkauttamisesitys on ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu Tiehallinnon keskushallinnolle, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain 105 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan sellaisiin yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksiin, jotka on tehty tämän lain tultua voimaan.

HE 17/2004, LiVM 9/2005, EV 48/2005

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:
22.12.2009/1242:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tämän lain voimaan tullessa Tiehallinnossa vireillä olevat tienvarsimainonnan poikkeuslupahakemukset käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Liikenne- ja viestintäministeriössä tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat yksityisen tien ja kadun muuttamista maantiekse koskevat tiesuunnitelmat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

HE 189/2009, LiVM 21/2009, EV 192/2009

20.7.2012/446:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

Sellaisiin yleis- ja tiesuunnitelmiin, joiden laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, ei sovelleta 43 b §:ää.

Tämän lain 43 e §:n 1 momentin määräystä turvallisuusarvioijan peruskoulutuksesta ja pätevyystodistuksesta sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2014.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 39/2012, LiVM 6/2012, EV 58/2012

3.5.2013/328:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013.

HE 195/2012, LiVM 5/2013, EV 32/2013

13.12.2013/906:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 68/2013, MmVM 7/2013, EV 102/2013

7.8.2015/999:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 230/2014, LaVM 26/2014, EV 319/2014

30.12.2015/1628:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 90/2015, HaVM 13/2015, EV 63/2015

8.4.2016/241:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2016.

HE 132/2015, MmVM 2/2016, EV 25/2016

29.6.2016/566:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä elokuuta 2016.

Tämän lain voimaan tullessa liikenne- ja viestintäministeriössä vireillä olevat maantien lakkauttamista koskevat tiesuunnitelmat sekä tiesuunnitelman hyväksymispäätöksen määrääjän pidentämistä koskevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Yleis- ja tiesuunnitelmat, joiden laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tätä lakia sovelletaan niihin ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuissa maantietoimituksissa ratkaistaviin kysymyksiin, jotka otetaan tämän lain voimaantulon jälkeen toimituksessa ratkaistaviksi.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt poikkeukset ulkomainosten asettamiskiellosta ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2019, jollei poikkeuksen myöntämispäätöksessä ole määrätty lyhyempää voimassaoloaikaa. Mainoksen tai ilmoituksen asettajan on ennen voimassaoloajan päättymistä tehtävä 52 §:ssä tarkoitettu ilmoitus taikka poistettava mainos tai ilmoitus. Jos mainosta tai ilmoitusta ei ole määrääkaan mennessä poistettu eikä siitä ole tehty 52 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta, tienpitoviranomainen voi poistaa mainoksen tai ilmoituksen. Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat hakemukset poiketa ulkomainosten asettamiskiellosta käsitellään 52 §:ssä tarkoitettuina ilmoituksina.

HE 49/2016, LiVM 13/2016, EV 82/2016

5.5.2017/261:

Tämä laki tulee voimaan 16 päivänä toukokuuta 2017.

Tiehankkeeseen, jonka ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisesti, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 259/2016, YmVM 4/2017, EV 23/2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU (32014L0052); EUVL N:o L 124, 16.4.2014, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU (32011L0092); EUVL N:o L 26, 28.1.2012, s. 1

13.7.2018/572:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2018.

Yleissuunnitelmaan, tiesuunnitelmaan ja tiehankkeeseen, joiden laatiminen on kesken tai rakentaminen on aloitettu tämän lain 13, 13 a, 15 f–15 h, 19, 22, 33 ja 100 b §:n voimaan tullessa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Sopimuksiin, jotka Liikennevirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat solmineet ulkopuolisen palveluntarjoajan kanssa ennen tämän lain 13, 13 a, 15 f–15 h, 19, 22, 33 ja 100 b §:n voimaantuloa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 45/2018, LiVM 15/2018, EV 69/2018

23.11.2018/980:

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

L 980/2018 tuli voimaan L:n 937/2018 mukaisesti 1.1.2019.

HE 61/2018, HE 104/2018, LiVM 21/2018, EV 102/2018

19.6.2019/787:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

HE 197/2018, LiVM 41/2018, EV 260/2018

30.12.2019/1501:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2020.

HE 91/2019, LiVM 9/2019, EV 75/2019

13.8.2021/765:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2021.

HE 47/2021, TaVL 16/2021, MmVL 8/2021, HaVM 9/2021, EV 105/2021

19.11.2021/993:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

HE 26/2021, MmVM 12/2021, EV 121/2021

19.11.2021/998:

Tämä «laki» tulee voimaan 15 päivänä joulukuuta 2021.

HE 138/2021, LiVM 20/2021, EV 141/2021

11.3.2022/158:

Tämä «laki» tulee voimaan 14 päivänä maaliskuuta 2022.

HE 237/2021, LiVM 1/2022, EV 4/2022

11.11.2022/915:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

HE 120/2022, YmVM 7/2022, EV 112/2022, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU (32014L0052) ; EUVL N:o L 124, 16.4.2014, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU (32011L0092) ; EUVL N:o L 26, 28.1.2012, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY (32001L0042) ; EUVL N:o L 197, 21.7.2001, s. 30

5.1.2023/41:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2023.

HE 76/2022, YmVM 17/2022, EV 227/2022

3.2.2023/139:

Tämä «laki» tulee voimaan 7 päivänä helmikuuta 2023.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan tiesuunnitelmaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos suunnitelma on asetettu nähtäville 27 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ennen tämän lain voimaantuloa.

HE 290/2022, LiVM 23/2022, EV 243/2022

21.4.2023/766:

Tämä «laki» tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

HE 139/2022, YmVM 27/2022, EV 333/2022

Finlex › Lainsäädäntö › Ajantasainen lainsäädäntö › Vuosi 2005 › 23.6.2005/503

Finlex ® on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu.

Finlexin sisällön tuottaa ja sitä ylläpitää Edita Lakitieto Oy. Oikeusministeriö tai Edita eivät vastaa tietokantojen sisällössä mahdollisesti esiintyvistä virheistä, niiden käytöstä käyttäjälle aiheutuvista välittömistä tai välillisistä vahingoista tai Internet-tietoverkossa esiintyvistä käyttökatkoista tai muista häiriöistä.